

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:27

SVERIGES
RIKSDAG

Fredagen den 19 februari

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Då börjar vi med fråga om medgivande till deltagande på distans för oss ledamöter och tjänstepersoner. Kan detta medges? Jag finner så.

§ 2 Utrikes frågor

Utrikesminister Ann Linde (deltar via Skype)

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 25 januari 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 22 februari 2021

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

God morgon, utrikesministern, och välkommen till dagens EU-nämndssammanträde. Vi inleder som vanligt med återrapport från möte i rådet den 25 januari. Är det något som utrikesministern önskar kommentera?

Anf. 3 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Ja, tack! EU-nämnden har i vanlig ordning fått en skriftlig återrapportering från rådets möte den 25 januari. Josep Borrell tog under punkten Aktuella frågor upp delningen av vaccin, attacken mot Aleksej Navalnyj, de transnationella förbindelserna, säkerhet och samarbete i Gulfregionen, situationen i Bosnien och Hercegovina, situationen på Afrikas horn, EU:s relationer med Turkiet och fallet med Regeni i Egypten.

Några av oss ministrar tog därutöver upp Hongkong, Venezuela, Moçambique, Belarus, kärnenergiavtalet JCPOA och situationen för uigurer i Kina.

Nämndens ledamöter kan säkert föreställa sig att det inte blev en särskilt strategisk eller operativ diskussion. Borrell gjorde inte heller något försök att sammanfatta diskussionen.

Jag berörde i mitt inlägg Hongkong, Venezuela och attacken mot Navalnyj i linje med vad jag framförde i nämnden i januari.

Diskussionen om klimat- och energidiplomati visade på en bred samsyn om betydelsen av att EU spelar en framträdande roll i det globala klimatarbetet. Många ministrar lyfte fram större frågor och viktiga partner inför klimattoppmötet COP 26 senare i år.

Rådet antog också utkast till slutsatser.

Jag gjorde ett inlägg i linje med den standpunkt som förankrades i nämnden, inklusive vad gäller fossilfri energi. Vi hade också ett informellt möte med Japans utrikesminister där min finske kollega talade för de nordiska länderna.

Slutligen diskuterade vi över en informell lunch det framtida samarbetet med Storbritannien på utrikes- och säkerhetspolitiska området.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Jag tackar utrikesministern för tålamodet med herr Borrell.

Vi går in på dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Det är en återkommande fråga inom ramen för utrikesrådet.

Anf. 5 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! På dagordningen finns Aktuella frågor och tre diskussionspunkter, nämligen Ryssland, den strategiska kompassen och Hongkong. Balansen mellan Aktuella frågor och diskussionspunkter på

dagordningen ser ut att bli bättre den här gången än tidigare. Förhoppningsvis har utrikestjänsten tagit till sig av de kommentarer som Sverige och andra har framfört om procedurer och arbetsformer.

Rådet väntas anta slutsatser om Myanmar, om mänskliga rättigheter under covid-19-pandemin och om prioriteringar för arbetet med mänskliga rättigheter i olika FN-forum under 2021.

Den höge representanten Josep Borrell väntas som vanligt att beröra ett antal ämnen under just punkten Aktuella frågor. Detta är, som bekant, inte en diskussionspunkt där regeringens ståndpunkt ska förankras i riksdagen, men jag vill ändå säga något om vad som kan förväntas.

Vi har fått veta att Borrell avser att ta upp utvecklingen i Myanmar och EU:s södra grannskap. Därutöver väntas Finlands utrikesminister återrapportera från en resa som han har gjort på den höge representantens uppdrag till Etiopien och Sudan.

Låt mig börja med Myanmar. Borrell väntas ta upp statskuppen som genomfördes för ett par veckor sedan och den efterföljande händelseutvecklingen. Det är en viktig diskussion. Myanmaras befolkning har genom fredliga protester och civil olydnad visat att man inte accepterar militärens agerande. Vi har de senaste dagarna sett att människor möts av en alltmer repressiv militärmakt. Sverige och EU har fördömt kuppen, liksom många andra länder. EU reagerade snabbt med ett gemensamt uttalande med tydliga krav på respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. EU kräver ett villkorslöst och omedelbart frisläppande av statskanslern Aung San Suu Kyi, av presidenten och övriga gripna. EU kräver också att den civila regeringen ska återfå makten och att valresultatet från den 8 november ska respekteras.

Rådet väntas anta slutsatser om Myanmar som återupprepar och förstärker dessa budskap. Det pågår ett skriftligt samråd om utkastet. Sverige har varit drivande för att få in starka skrivningar om stöd till civilsamhället, MR-försvare, journalister samt om vikten av dialog med internationella och regionala partner.

EU överväger alla alternativ för att säkerställa en fortsatt demokratisk utveckling i Myanmar. Det förs nu diskussioner om olika gemensamma åtgärder, bland annat om nya sanktioner. Regeringen välkomnar att utkastet till rådsslutsatser innehåller ett konkret uppdrag till den höge representanten och kommissionen samt återkommande förslag om sådana åtgärder. Det är angeläget med väl avvägda åtgärder som visar att vi står upp för folkviljan och demokratin och som tar sikte på de ansvariga men som samtidigt inte driver Myanmar i famnen på mindre nogräknade partner till befolkningens förfång >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Regeringen verkar för att det redan vid mötet nästa vecka ska finnas en politisk samsyn om att EU, precis som Förenta staterna, ska införa riktade restriktiva åtgärder mot militära ledare. Regeringen kommer därefter naturligtvis att återkomma till EU-nämnden för samråd när de formella rättsakterna är klara.

Låt mig även säga några ord om det södra grannskapet. Josep Borrell väntas redogöra för innehållet i det gemensamma meddelandet om det södra grannskapet som kommissionen och den höge representanten presenterade den 9 februari. Regeringen anser att en fördjupad politisk dialog är avgörande för att utveckla förbindelserna med det södra

grannskapet, respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer liksom satsningar på ökad jämställdhet och på unga personers grundläggande rättigheter för regionens långsiktiga stabilitet.

Det finns flera områden där EU har ett intresse av att fördjupa ramen för samarbetet med vårt södra grannskap, inte minst när det gäller klimatfrågan inom ramen för EU:s gröna giv, det vill säga migration och insatser för att främja digitalisering, handel och investeringar som i sin tur skapar arbetstillfällen.

Kabinettssekreteraren gjorde i går en särskild föredragning för utrikesutskottet om regeringens syn på EU:s förbindelser med det södra grannskapet.

Finlands utrikesminister Pekka Haavisto väntas återrapportera från en resa till Etiopien och Sudan som han gjorde på den höge representantens uppdrag. Jag väntar mig att den svåra situationen i Tigray kommer att vara i fokus, liksom reformprocesserna i både Etiopien och Sudan. Jag talade med Pekka Haavisto i förra veckan, och jag fick då en särskild uppdatering om hans resa. Vi har stor samsyn med Finland i denna fråga, som i så många andra.

Jag talade i förra veckan också med Etiopiens vice premiärminister och utrikesminister Mekonnen om situationen och utvecklingen i regionen Tigray. Sverige fortsätter tillsammans med övriga EU att verka för en deeskalering, omedelbart och ohindrat humanitärt tillträde, skydd av civila och respekt för internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter i Tigray. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det krävs en fortsatt dialog med Etiopien om den grundläggande politiska krisen, liksom om hur legitima val ska kunna säkerställas och hur reformagendan ska föras framåt.

Jag föreslog i mitt samtal med Pekka Haavisto ett uppföljningsbesök till Etiopien och Sudan under våren – något som jag också kommer att föreslå vid mötet på måndag.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Tack, utrikesministern, för en bra information! Vi noterar den.

Vi går in på dagordningspunkt 4, Ryssland. Det är en diskussion.

Anf. 7 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Den första diskussionspunkten på dagordningen rör EU:s relation med Ryssland. Ryssland behandlades vid två formella och två informella rådsmöten förra året. Dessa möten bekräftade EU:s balanserade politik gentemot Ryssland som den lades fast i de fem principerna 2016. De fem principerna omfattar som bekant Rysslands folkrättsbrott i Ukraina, östliga partnerskapet, motståndskraft mot ryska påverkansoperationer, selektivt engagemang samt mänskliga rättigheter och stöd till civilsamhället.

Rådet väntas nu diskutera dels hur genomförandet av de fem principerna kan stärkas, dels utkomsten av Josep Borrells besök i Moskva den 4 och 5 februari. Jag avser också att återrapportera från mitt besök i Moskva den 2–3 februari, som ordförande i OSSE. Utrikesutskottet fick i förra veckan en särskild föredragning om besöket. I förra veckan informerade kabinettssekreteraren även utskottet om det ryska beslutet att

på påhittade grunder utvisa en svensk diplomat, liksom om det svar som vi förmedlade till den härvarande ryska ambassadören.

Behandlingen i rådet sker alltså i en tid då Ryssland återigen uppvisar ett mönster av aggressivt agerande. Fångelsedomarna mot Aleksej Navalnyj och Jurij Dmitrijev, våldet mot de senaste veckornas demonstrationer och det förstärkta lagpaketet om så kallade utländska agenter utgör exempel på det minskade utrymmet för civilsamhället och oppositionen i Ryssland. Situationen i Ryssland präglas också av omfattande korruption, penningtvätt och kleptokrati. Den drabbar människor i Ryssland, men den spiller också över på resten av världen.

Vi har sett att Ryssland är berett att använda alla upptänkliga beroenden som finns, inte minst på energiområdet. Detta är en viktig aspekt som jag kommer att ta upp också när vi diskuterar ett projekt som Nord Stream 2. Jag kommer vid mötet att ta upp de mönster som vi ser i Ryssland och behovet av att bemöta dem.

Vid mitt besök i Moskva underströk jag EU:s samlade oro för det försämrade läget för mänskliga rättigheter och demokrati i Ryssland. Svenska diplomater närvarade vid rättegången mot Navalnyj, och i samtalen med Lavrov begärde jag att såväl Navalnyj som de gripna demonstranterna omedelbart skulle frigges.

Regeringen stöder ett enigt, balanserat och strategiskt tålmodigt genomförande av de fem principerna. Principerna är ett flexibelt ramverk för att över tid just kunna bemöta negativt ryskt agerande och samtidigt pröva Rysslands beredvillighet att samarbeta i frågor där EU har ett intresse.

Skarpa reaktioner mot Rysslands kränkningar av folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen står inte i motsättning till samarbete i frågor där det finns konkreta behov och där vi har ett intresse. Exempel på detta är miljö, klimat och hälsa, liksom utbyte och stöd till det civila samhället och mellanfolkliga kontakter.

Mot bakgrund av domen mot Navalnyj och det försämrade läget för demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland driver regeringen nya restriktiva åtgärder inom ramen för EU:s globala sanktionsregim mot kränkningar och brott mot de mänskliga rättigheterna, det som ofta kallas EU:s Magnitskijsanktioner.

I den fortsatta processen är det viktigt att värna EU:s enighet i Rysslandspolitiken. Det är min förhoppning att vi på måndag ska nå en politisk överenskommelse om nya sanktioner. Därefter följer som vanligt förhandlingar om listningsförslag. Regeringen kommer naturligtvis att återkomma för samråd när rättsakterna är klara.

Som bekant har rådet tidigare med anledning av nervgiftsattacken mot Navalnyj antagit restriktiva åtgärder inom ramen för EU:s kemvapenregim. Utöver nya restriktiva åtgärder anser regeringen att EU särskilt bör stärka sitt stöd till ryskt civilsamhälle, demokrati och mänskliga rättigheter. Detta utökade stöd skulle bland annat kunna innefatta ytterligare flexibel finansiering, givarsamordning, kontakter med civilsamhället, politisk dialog och närvaro vid domstolsförhandlingar. EU bör även stärka det mellanfolkliga utbytet, särskilt med rysk ungdom. Syftet är att på sikt verka för ett mer öppet och demokratiskt Ryssland.

Anf. 8 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för genomgången! Det är en ytterst komplicerad och obehaglig situation som vi för närvarande upplever när det gäller Ryssland.

Vi står bakom regeringen vad gäller de åtgärder som utrikesministern här har preciserat. Det är viktigt att de genomförs och att de kan genomföras i enighet och med ett samlat EU.

Dock anser vi moderater att vid sidan av dessa nämnda restriktioner gällande korruption, kleptokrati och penningtvätt ska även åtgärder som rör Nord Stream 2 beaktas och prövas som tänkbara verktyg. Jag vill flagga för att detta kan bli en avvikande mening om regeringen och utrikesministern inte anammar dessa punkter.

Anf. 9 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för genomgången! Jag vill inledningsvis passa på att tacka utrikesministern för återrapporteringen från resan till Ryssland och för bra insatser.

Som ni känner till hade vi utrikesutskottsmöte i går. Vi hade överläggningar med kabinetssekreteraren om Borrells resa till Moskva och Ryssland. Vi är inte nöjda med hans prestation. Därför framhöll vi att vi vill att utrikesministern vid utrikesrådsmötet på måndag ska framföra kritik mot hans prestation. Om vi inte får gehör för vår ståndpunkt har vi en avvikande mening, som jag skulle vilja läsa upp nu:

Rådet för utrikes frågor förväntas den 22 februari diskutera EU:s strategiska relation till Ryssland. Vid mötet förväntas EU:s höge representant Josep Borrell rapportera från sitt besök i Moskva den 4–5 februari. Dessvärre blev besöket ett misslyckande för europeisk diplomati. Josep Borrell var illa förberedd och kunde inte bemöta de allvarliga angrepp mot EU som gjordes av den ryske utrikesministern. Kristdemokraterna anser mot den här bakgrunden att den höge representanten bör klandras vid det kommande FAC-mötet. Eftersom regeringen inte har för avsikt att framföra någon kritik mot Borrell anmäler Kristdemokraterna i detta avseende en avvikande mening.

Jag skulle också vilja säga några ord om det som Hans Rothenberg tog upp. Om den fråga som Moderaterna lyfte inte kommer upp på agendan kommer vi att ansluta oss till deras avvikande mening. Men vi får se vad utrikesministern svarar.

Anf. 10 KERSTIN LUNDGREN (C):

Från Centerpartiets sida har vi länge drivit krav på Magnitskijlagstiftning. Nu finns den på plats, och vi menar, vilket vi också framhöll i utrikesutskottet i går, att Sverige på FAC på måndag ska driva att EU:s Magnitskijlagstiftning, den globala listan, breddas till att också omfatta systematisk korruption och penningtvätt. Jag har till ordföranden och, tror jag, också till kanslichefen sänt in en text som motiverar detta. Det kan möjligen bli en avvikande mening av detta. Jag hoppas att texten har sänts ut till alla, för jag bad om det.

Vi vill att EU ska använda Magnitskijstraffsanktioner mot de individer som är ansvariga för de brott mot mänskliga rättigheter som den ryske oppositionspolitikern Navalnyj och publicisten Jurij Dmitrijev har utsatts för. Vi vill att EU till Europeiska rådets möte i mars ska ta fram en lista med namn

på personer och besluta att införa Magnitskijsanktioner mot dessa.

När det gäller områden där vi kan ha ett intresse av samtal och samarbete nämnde utrikesministern miljö och klimat. I det sammanhanget är det viktigt att se att vi inte har ett intresse av att stötta och stärka det fossilberoende som EU kan ha och att vi inte vill stötta fossilutveckling i Ryssland. Där är Nord Stream 2 ett tydligt problem. Utifrån EU:s klimat- och miljöintresse borde Nord Stream 2 inte fullföljas. Detta borde också vara en del i den diskussion som kommer upp på måndag, och det bör utrikesministern anföras. I annat fall ställer vi oss också bakom de markeringar som var i utrikesutskottet i går i den delen.

Jag tycker att utrikesministern har skäl att instämma i Borrells efterkommentar: Ryssland ser demokrati, fungerande rättsstat, yttrandefrihet och så vidare som ett existentiellt hot. Det är uppenbarligen en utgångspunkt för den diskussion som måste föras och för hur EU ska förhålla sig på en rad områden när det gäller relationen till Ryssland.

Anf. 11 JENS HOLM (V):

Vi är rätt överens om att situationen i Ryssland är helt och hållet oacceptabel och att Putin alltmer håller på att utvecklas till en repressiv och korrumperad diktator. Jag välkomnar att utrikesministern signalerar ett högt tonläge eller hård kritik i det avseendet. Det är väldigt bra.

Vad gäller Nord Stream 2 anser också Vänsterpartiet att det bygget ska avbrytas. Kerstin Lundgren framhöll klimatskäl. Det är viktigt. Men jag vill också referera till det som utskottsutskottet i går enades om ska vara en del av den svenska positionen, nämligen att ett stopp för Nord Stream 2 ska kunna inkluderas som en del av nya, skärpta restriktioner mot Ryssland. Där vill jag höra utrikesministerns svar på utrikesutskottets beslut.

Jag tycker det är väldigt viktigt att utrikesministern lyfter fram just Nord Stream 2 och att det ska vara en del av de nya sanktionerna att det bygget inte ska färdigställas.

Anf. 12 LUDVIG ASPLING (SD):

Tack, utrikesministern, för informationen! Jag missade dock det mesta av den och den inledande diskussionen på grund av tekniska brister.

Med hänsyn till principen om kompletterande mervärde vill jag bara kort säga att vi, som vi sa vid utrikesutskottets möte, står bakom Centerpartiet i den del som gäller Magnitskijlagar och Kristdemokraterna i den som gäller Borrells insatser i Moskva, vilka lämnade en del övrigt att önska. Därutöver står vi också bakom det som Moderaterna anförde angående Nord Stream 2.

Anf. 13 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för genomgången! Liberalerna instämmer med både Centerpartiets och Moderaternas resonemang.

Vi anser däremot inte – nu ska man väl egentligen inte argumentera mot andra ledamöter – att det är särskilt bra att gå in i något slags publik och offensiv kritik mot Borrells agerande. Är det något Moskva vill ha just nu är det en splittring i toppskiktet i Europeiska unionen. Jag tror alltså att det vore mindre klokt just nu, även om vi givetvis är kritiska mot Borrells agerande.

När det gäller Nord Stream 2 ställde Jens Holm frågan på samma sätt som jag hade tänkt, så jag kan nöja mig med detta och avvakta utrikesministerns kommentarer.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Utrikesminister Linde! Nu har du fått en massa frågor, synpunkter och kommentarer.

Anf. 15 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Låt mig ta allt i tre delar: Nord Stream 2, Borrells resa och Magnitskijlagstiftningen. Alla inlägg hanterade detta på olika sätt.

Regeringen har ett flertal gånger redovisat läget angående Nord Stream 2 och Sveriges tydligt uttalade oro för den påverkan som rörledningen kan ha på EU:s energipolitik och konsekvenserna för Ukrainas roll som transitland för gas. Liksom Danmark saknade dock Sverige folkrättsliga möjligheter att stoppa bygget i sin ekonomiska zon. Jag kommer att ta upp Nord Stream 2 och utesluter inte att diskussionen kommer att handla om åtgärder. Men det måste göras på ett sätt så att Sverige inte kommer på kollisionkurs med Tyskland vad gäller energin.

Tyskland har inte aviserat någon avsikt att avbryta bygget, bland annat med hänvisning till nationell energiförsörjning. Sannolikt återstår några månader innan de sista rören har lagts ned. Frågan har stor inrikespolitisk betydelse i Tyskland. Den är mycket känslig. Det pågår en debatt. Jag utesluter inte att positionen kan förändras, men Sverige tjänar inte på att dras in i denna debatt. Vi kan inte styra Tysklands energimix.

Jag vill betona två saker. Det är centralt att EU förblir enat i sin Rysslandspolitik. Det vore oklokt att agera på ett sätt som bidrar till splittring av hur denna politik ska utformas. Det ligger inte i Sveriges intresse. På måndag ska vi tala om sanktioner mot Ryssland, inte om sanktioner mot Tyskland.

Regeringen bedömer också att nogsamt och kalibrerat hantera frågan i relation till Tyskland. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Att i rådande läge i EU:s Rysslandsrelation öppna för en oenighet med Tyskland i denna fråga vore kontraproduktivt.

Vad gäller den bilaterala relationen kan vi påminna oss om hur lite Sverige uppskattade externa påtryckningar att stänga Barsebäck.

Kerstin Lundgren har en viktig poäng i att Nord Stream 2 påverkar Europas beroende på energiområdet. Det är av denna anledning som jag kommer att ta upp frågan om Nord Stream 2 för diskussion.

Låt mig också konstatera att det inte finns något rådsbeslut om att stoppa Nord Stream 2 på FAC:s dagordning. Medlemsstaterna har enligt fördraget rätt att besluta om sin egen energimix. Detta kan endast inskränkas med enhällighet. Beslut om sanktioner kan också bara beslutas med enhällighet. Tyskland och de andra medlemsstater som använder gas eller handlar med Gazprom skulle alltså behöva ställa sig bakom ett sådant beslut. Låt mig därför upprepa: Detta är nu främst en inrikespolitisk fråga i Tyskland. Jag kommer som sagt att ta upp frågan, men jag vill understryka det jag har sagt nu.

Vad gäller Borrells resa till Moskva delar jag Fredrik Malms uppfattning om att vi just nu inte tjänar på att hänga ut Borrell. Det skulle

tjäna ryska intressen. Vi delar de slutsatser som Borrell har sagt *efter* sitt besök, som han dock inte fullt ut nämnde *under* sitt besök.

Ryssland visar inte någon stor vilja till konstruktivt samarbete med EU.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Jag vet av egen erfarenhet att mötena med Lavrov är väldigt utmanande. Han är mycket påläst i alla detaljer. Man måste vara väldigt förberedd och ha beredskap att ge svar på tal. Det gäller inte minst under officiella presskonferenser. Både jag och Haavisto har dock sagt offentligt att vi anser att det var rätt av Borrell att åka dit. Svåra tider kräver svåra samtal. Slutsatsen av våra besök är att det trots allt är värdefullt att ha samtal direkt med ryssarna i Ryssland. Då kan man framföra konkreta och tydliga budskap om mänskliga rättigheter, demokrati och restriktiva åtgärder direkt till den ryske utrikesministern.

Jag tror som sagt att Borrell har dragit en hel del lärdomar av besöket. Jag hoppas att det inte leder till att han förlorar intresset för Ryssland och östliga partnerskapet, eftersom det ligger i vårt intresse att detta finns högt upp på EU:s dagordning. EU:s hållning till Ryssland gynnas inte av att vi visar oenighet om den höge representanten eller att vi undergräver hans roll.

Kerstin Lundgren tog upp Magnitskijakten. Förhandlingen för att enas om utformningen av denna sanktionsregim har varit jättesvår. Den fokuserar ju på allmänna kränkningar och brott mot de mänskliga rättigheterna. Det tog över två år innan vi kunde få en samsyn. Vi anser därför att fokus nu måste ligga på att tillämpa sanktionsregimen så som den ser ut nu och utforma listningar av personer som kan sättas upp med hjälp av denna, snarare än att börja omförhandla eller utvidga regimen omfattning.

De gärningar som nu omfattas är kränkningar av eller brott mot mänskliga rättigheter, till exempel folkmord eller brott mot mänskligheten, tortyr, utomrättsliga avrättningar men också godtyckliga gripanden och frihetsberövanden. Det gäller även saker som människohandel, sexuellt och könsbaserat våld och kränkningar mot yttrandefriheten. Det förutsätter att gärningarna är systematiska och utbredda.

Vi har lyckats få in väldigt mycket i regimen efter de svåra förhandlingarna. Regimen har dock aldrig tillämpats. Det här skulle i så fall bli första gången. Vi vill därför koncentrera oss på att få den att fungera och genomföras nu.

Herr ordförande! Jag tror att jag härmed har svarat på frågorna.

Anf. 16 KERSTIN LUNDGREN (C):

Tack, utrikesministern, för svaret!

Vad gäller Borrell handlar det naturligtvis tydligt om det existentiella hot som man uppfattar att EU utgör, baserat på våra värden demokrati och rättsstat. Det är självfallet viktigt att i detta läge uppmärksamma det. Jag noterade att Europadomstolen i ett interimistiskt beslut har krävt att Navalnyj omedelbart släpps och försätts på fri fot då man underkänner den process som har skett. Detta är något som Ryssland förmodligen också kommer att bryta mot.

Jag uppfattade utrikesministern så att Borrell kommer att få stöd. Jag uppfattade inte att vi behöver uttala ett starkt stöd, men däremot ska vi inte

2020/21:27

19 februari

ägna oss åt att kräva hans avgång eller göra sådana markeringar. Det finns dock skäl att understryka vikten av tydlighet i samtal med Lavrov, precis som utrikesministern anser sig själv ha gjort och som utrikesminister Haavisto gjorde i Sankt Petersburg. Det finns skäl att göra sådana reflektioner över händelserna.

Det ska naturligtvis föras en diskussion inför kommande ställningstaganden. I denna diskussion är det viktigt vilka signaler som sänds. Det handlar ju inte om att skapa oenighet, utan om att ta upp att det finns frågor på bordet som sänder signaler till Kreml om att vi ser och handlar och inte bara säger något.

Vi tycker därför att det finns skäl att framföra vår åsikt om en breddning av Magnitskijlagstiftningen så att den omfattar systematisk korruption och penningtvätt. Detta är en del av det system som håller Ryssland, och i och för sig också andra, under armarna och som de ser som alternativ till demokrati och rättsstat. Det är viktigt att utöka en sådan signal, och därför vidhåller vi vår uppfattning. Vi kommer således att ha en avvikande mening i enlighet med vårt förslag.

Även Nord Stream 2 handlar om att sända en signal. Klimatfrågan är självfallet viktig. Den markerar jag mer för att det inte finns ett entydigt och gemensamt klimatintresse mellan Sverige och Ryssland, vilket man väl lugnt kan säga. Ryssland lever på fossil gas och fossilt bränsle. I mångt och mycket exporterar man just detta. Vi vill ju slippa den fossila delen medan Ryssland har ett motsatt intresse. Därför är det naturligtvis viktigt att markera i den delen. Det är också viktigt att framföra att vi tycker att Nord Stream 2 borde avbrytas, eftersom det sänder en signal vad gäller pengarna till Ryssland och Kreml. Jag stöttar här Moderaternas förslag.

Anf. 17 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Det är viktigt att det inte finns splittring inom EU, men det är också viktigt att vi visar en konsekvent och tydlig reaktion från EU. Därför måste diskussionen vara hög och också innefatta många olika verktyg.

Låt mig ge en kommentar om liknelsen med Barsebäcks kärnkraftverk. Det är stor skillnad mellan Nord Stream 2 och Barsebäck. Barsebäck var aldrig föremål för ett sanktionsinstrument.

Vad gäller Nord Stream 2 handlar det om en tydlig sanktion mot Ryssland, men det blir konsekvenser för andra länder. Det kommer aldrig att innebära en sanktion mot ett annat land utanför Ryssland. Men likt alla sanktioner kan andra länder och tredjeländer bli involverade så att det blir konsekvenser. Det är så vi bör göra distinktionen i detta förhållningssätt.

Jag noterade att utrikesministern formulerade sig så att hon ”inte utesluter” att Nord Stream 2 kan bli ett instrument. Jag tycker att det är en svagare formulering än det som jag anförde, nämligen att även åtgärder så som Nord Stream 2 ska prövas som tänkbart verktyg. Jag står därmed kvar vid min anmälan om avvikande mening, vilket i detta fall förefaller vara majoritetens mening.

Anf. 18 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Jag instämmer i det som Hans Rothenberg nyss läste upp om Nord Stream 2.

Låt mig åter ta upp Borrells agerande och vad man säger under sitt besök och vad man säger efter det. Det har stor betydelse. Det är på plats som man ska visa sin reaktion och lyfta fram kritiken. Vi vet att tonläget på presskonferenser på senare år har hårdnat. Det gäller när vi exempelvis kritiserar Ryssland, Kina, Turkiet och andra länder. Men när man företräder hela EU och dess utrikes- och säkerhetspolitik gäller det att man står på sig och står upp för den enighet vi har, står upp mot kränkningar mot mänskliga rättigheter och demokrati och står upp mot det ständiga hotet mot olika europeiska intressen.

Kristdemokraterna förväntar sig att utrikesministern markerar en intern kritik gentemot hans agerande i Ryssland. Vi står därför fast vid vår avvikande mening.

Anf. 19 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Jag tackar så mycket för kommentarerna från utrikesministern. Vi kvarstår vid att vara anslutna till Moderaternas och Centerpartiets avvikande mening, som jag uppfattar att det blir.

Anf. 20 JENS HOLM (V):

Jag vill understryka att den lite hårdare markering som Moderaternas Hans Rothenberg läste upp angående Nord Stream 2 är vad ett enligt utrikesutskottet i går enades om ska vara en del av den svenska positionen. Jag tycker inte att vi ska behöva anmäla en avvikande mening, utan den positionen borde rimligen få majoritet här också. Då är det ju det som utrikesministern ska driva. Jag skulle återigen vilja höra utrikesministerns kommentar till det som säs i utrikesutskottet i går. Här i EU-nämnden förefaller fortfarande samma majoritet finnas.

Anf. 21 OLLE THORELL (S):

Vi socialdemokrater ansluter oss inte till Moderaternas och övrigas hållning utan anmäler en från majoriteten avvikande mening gällande Nord Stream. Jag vill rätta Jens Holm; i utrikesutskottet i går anmälde vi samma sak, så det var minsann inte ett enligt utrikesutskottet.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag föreslår att vi ajournerar mötet några minuter för konsultationer.

Ajournering

EU-nämnden beslutade kl. 09.47 på förslag av ordföranden att ajournera samrådet.

Återupptaget samråd

Samrådet återupptogs kl. 09.52.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Vi återsamlar EU-nämnden.

Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag behöver ha mer information från EU-nämnden om vad det faktiskt är ni vill att jag ska göra. Jag har nu sagt att jag är beredd att ta upp Nord Stream 2 och framhålla att vi från regeringens sida har varit kritiska mot Nord Stream 2 och att vi är beredda att ta upp frågan om energimixen. Jag ser inte hur den prövning som ledamöterna nämner skulle gå till. Jag tycker att det borde räcka med att jag tydligt tar upp detta. Vad exakt är det ni vill att jag ska göra?

I Nord Stream 2 ingår ett stort antal europeiska företag, till exempel den fransk-belgiska företagsgruppen Engie, den österrikiska företagsgruppen OMV, holländska Shell och den tyska företagsgruppen Wintershall. Alla dessa skulle bli sanktionerade. Är det detta som EU-nämnden vill att jag ska göra? Att stoppa Nord Stream står inte på FAC:s dagordning, och det är inte formellt så att vi har en sanktion mot Nord Stream, utan det blir mot alla dessa enskilda företag.

Eftersom vi vet att frågan formellt sett inte är uppe kommer jag att nödgas säga att detta är det svenska parlamentets ståndpunkt – som jag självklart kommer att läsa upp – men att vi som regering inser att frågan inte står på dagordningen och att alla dessa bolag kommer att bli sanktionerade samt att vi kommer att återkomma när det gäller om alla dessa europeiska bolag ska stå på sanktionslistan.

Men som sagt är jag fullt beredd att ta upp att Nord Stream 2 är problematiskt ur miljösynpunkt, när det gäller Ukraina och så vidare. Som vanligt ger detta just en signal. Jag tror att det kan vara en viktig signal, även om det som sagt kommer att leda till väldigt jobbiga samtal med Tyskland – det är inte dem vi vill sanktionera, även om de kommer att uppfatta det så – och alla de andra länderna: Belgien, Österrike, Holland och så vidare.

Jag behöver få ett riktigt svar på vad det faktiskt är ni vill, förutom att jag tar upp att Nord Stream är en viktig fråga i hela handlingen.

Anf. 25 HANS ROTHENBERG (M):

Då ska det väl också sägas att den ståndpunkt som vi från Moderaterna har anfört är modererad. Notera att vi varken i utrikesutskottet eller här i EU-nämnden har sagt att Sverige ska verka för att stoppa Nord Stream 2 – just av den anledningen att det ska finnas utrymme för dialog och möjlighet att finna olika lösningar där Nord Stream 2 kan vara ett tänkbart verktyg. Formuleringen att åtgärder såsom Nord Stream 2 prövas som tänkbart verktyg är ganska mild, till skillnad från om man hade begärt att det skulle vara stopp.

Jag noterar att utrikesministern och Sverige har tagit upp Nord Stream 2 tidigare i andra sammanhang och varit kritiska. Men den formulering som utrikesministern inledde sitt första anförande med om att man inte utesluter möjligheten är i sammanhanget för svag, för den förpliktar inte. Vi önskar att Nord Stream 2 ska upp på bordet och diskuteras och då också kunna användas som ett redskap som kan vara tänkbart i sanktionssammanhangen. Det är just på grund av frågans komplexitet som vi har valt den här milda formuleringen, som ändå ger utrikesministern ett mandat och ett stöd i att kunna ha det här som ett redskap i diskussioner med sina kollegor.

Detta kan vara problematiskt i alla sammanhang. Det kommer att vara

problematiskt även när vi diskuterar Hongkong och andra frågor. En sanktion är inte alltid riktad åt ett håll, utan det blir konsekvenser för alla. Men här hoppas vi på att klokskapen och skickligheten från utrikesministrarnas sida ska vinna överhanden och att Nord Stream 2 kan beaktas som ett tänkbart redskap. Jag ser ingen anledning att ytterligare moderera vår formulering som avvikande mening.

Anf. 26 MARIA GARDFJELL (MP):

Från Miljöpartiets sida tycker vi väl att det är rimligt att respektera den ståndpunkt som utrikesutskottet haft. Men naturligtvis är det, precis som statsrådet säger, en komplex bild med tanke på tyska företags och Tysklands situation. Det som är väldigt viktigt, tror vi från Miljöpartiet, är att vi har ett större fokus på de miljö- och klimatkopplingar som finns i sammanhanget. Där måste vi lägga till att vi i förlängningen och i fortsättningen även behöver lyfta fram frågorna om beroendet av uran och import av uran till EU från Ryssland.

Anf. 27 TINA ACKETOFT (L):

Jag vill bara haka på Moderaternas resonemang i detta. Vi följer också upp den avvikande mening som vi har haft tillsammans i utrikesutskottet.

Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C):

Jag har motsvarande hållning. Det finns inte skäl att i en diskussion avstå från att driva frågor från svensk sida. Sedan handlar det om att landa i ett beslut i ett senare skede.

Det här är ju en diskussionspunkt, och då är det viktigt att Sverige är tydligt och driver frågor och även ser hur andra ställer sig till de förslag vi lyfter upp. Det gäller både våra förslag, som jag har lyft fram och fortfarande står fast vid, och utrikesutskottets formuleringar när det gäller Nord Stream 2.

Det är ju inte ett beslut att sanktionera nu. Men det ska vara en fråga som ligger på bordet, och det ska också vara en fråga att driva från svensk sida.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Då ajournerar vi mötet igen.

Ajournering

EU-nämnden beslutade kl. 10.01 på förslag av ordföranden att ajournera samrådet.

Återupptaget samråd

Samrådet återupptogs kl. 10.05.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Då återupptar vi sammanträdet.

Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag konstaterar att det finns en majoritet mot regeringen. Jag tycker att det är väldigt olyckligt. Jag hade varit beredd att ta upp Nord Stream 2 på ett skarpt sätt, som jag sa.

Att i rådande läge öppna upp oenighet med Tyskland i en fråga där vi inte kan fatta något beslut eftersom det inte står på dagordningen är olyckligt.

Dessutom kan vi inte ha en sanktion mot Nord Stream 2. Det finns liksom ingen sanktion mot Nord Stream 2. Det är i så fall fråga om att stoppa Nord Stream 2, vilket Sverige har agerat för tidigare. Det görs då under energifrågorna. Det har både Sverige och Danmark försökt göra, till exempel genom brev till EU. Vi har inte fått igenom det, men vi har varit drivande för det eftersom vi ju är kritiska till Nord Stream 2. Vi delar helt den synpunkten. Men att gå in i att Nord Stream 2 ska sanktioneras – vilket inte går, utan då är det alla de här olika europeiska företagsgrupperna som vi säger det om – blir väldigt konstigt.

Jag kommer självfallet att läsa upp på FAC vad majoriteten i Sveriges riksdag har fastställt som den svenska positionen. Jag kommer samtidigt att säga att regeringen anser att detta är formellt problematiskt och att det inte är här man kan fatta några sådana beslut. Men självfallet kommer jag att följa majoriteten. Jag kommer att läsa upp exakt den mening som ni har sagt och berätta för FAC att detta är den svenska ståndpunkten, som är beslutad i Sveriges riksdag.

Anf. 32 MARKUS WIECHEL (SD):

Jag vill bara tydliggöra att Sverigedemokraterna står bakom de avvikande meningar vi hade i går beträffande Magnitskijsanktioner samt Borells besök i Ryssland.

Sedan har jag en fråga till utrikesministern. Menar hon att hon kommer att framföra riksdagens majoritetsuppfattning men med brasklappen att den svenska regeringen inte tror på den? Det blir lite konstigt, kan jag tycka.

Anf. 33 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Jag begärde ordet före ajourneringen, men nu har utrikesministern läst den avvikande mening som vi har majoritet för när det gäller Nord Stream 2. Jag har inget mer att tillägga. Jag vill bara säga att vi är med på den.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Önskar utrikesministern kommentera ytterligare, eller ska jag börja närma mig en sammanfattning?

Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Det är väl bra med en sammanfattning.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Då ska jag försöka sammanfatta.

Jag konstaterar att det inte finns stöd för regeringens inriktning i det som gäller Nord Stream 2, utan det finns stöd för den inriktning som presenteras av M, SD, KD, V, C och L.

I stycket som gäller Nord Stream 2 finns det avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Avseende Magnitskijlagar finns det en avvikande ståndpunkt från Centern, Liberalerna och Sverigedemokraterna. Men där finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Sedan finns det en avvikande ståndpunkt avseende Borells resa till Moskva som stöds av Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Men också där finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Anf. 37 HANS ROTHENBERG (M):

Herr ordförande! Jag vill bara korrigera att det som är den svenska ståndpunkten som regeringen har skrivit, det står vi bakom. Det här är ett tillägg till den ståndpunkten, och den ska ingå i det hela. Det ska inte sägas att vi inte står bakom allt det som regeringen har skrivit. Bara så att det blir klart.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Det var nog otydligt av mig. Det är i den del som avser Nord Stream 2. Så är det.

Anf. 39 HANS ROTHENBERG (M):

I så fall är vi överens.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att jag kanske sa det lite bluddrigt. Jag ber om ursäkt för det, Hans.

Anf. 41 HANS ROTHENBERG (M):

Då fick vi köra en tydlig repris.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Ja, och nu är det dessutom stenograferat. Därmed lämnar vi dagordningspunkt 4.

Då går vi in på dagordningspunkt 5, Strategiska kompassen. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 43 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! I vanlig ordning hittar EU på konstiga namn. Det här kallas den strategiska kompassen. Det är en process som syftar till att staka ut den fortsatta riktningen för EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete. Regeringen vill se en fördjupning av detta samarbete i enlighet med inriktningen från EU:s globala strategi från 2016.

Arbetet med den strategiska kompassen utgår från de slutsatser som antogs av rådet i juni 2020. I fokus står krishantering, motståndskraft, förmågeutveckling och partnerskap. Sverige har framhållit att diskussionen om den fortsatta utvecklingen av EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete måste engagera både utrikes- och

försvarsministrarna. Detta är viktigt, inte minst eftersom många av de utmaningar som Europa har att hantera, exempelvis hybrid- och cyberhot, terrorism, organiserad brottslighet och klimatförändringar, inte i första hand kan bemötas med militära medel.

Det är tydligt att inre och yttre säkerhet alltmer länkas samman. I detta sammanhang har EU, med sin breda verktygslåda, unika möjligheter och en viktig roll att spela. Vi avser därför att betona vikten av att utgå från en bred syn på säkerhet och att EU:s civila och militära verktyg fortsätter att utvecklas sida vid sida.

Regeringen har också lyft fram att den strategiska kompassen bör omfatta både förmågeutveckling och insatsfrämjande. Det är viktigt att uppnå resultat inom försvarsinitiativen, inte minst det permanenta, strukturerade samarbete som kallas Pesco, och att den civila GSFP-pakten genomförs fullt ut. Regeringen framhåller också vikten av att den strategiska kompassen bidrar till att stärka samarbetet med strategiska partner som FN, Nato, OSSE, Afrikanska unionen och USA.

Anf. 44 JENS HOLM (V):

Jag vill hänvisa till vår avvikande mening mot den strategiska kompassen. Vi ser den som en fördjupning av det militära samarbetet inom EU. Vi vill inte ha något fördjupat militärt samarbete, så vi anmäler avvikande mening.

Anf. 45 HANS ROTHENBERG (M):

På gårdagens möte i utrikesutskottet efterlyste vi ytterligare precisering av vad regeringen anser vara hot och problem. Vi saknar detta i den ståndpunkt som funnits, som mest handlar om kompassens syfte men som saknar en tydlig inriktning. Här finns utrymme för att precisera både funktionella och geografiska hot. Det är en så pass stor fråga, så jag önskar att utrikesministern kan utveckla detta i dag. Det tackar vi för.

Anf. 46 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag noterar Jens Holms avvikande mening.

När det gäller vad vi anser vara olika hot tror jag att vi har en ganska stor samsyn. Det handlar dels om att säkerhet byggs bäst i gemenskap med andra, dels om att vi kan delta i solidaritet och integration med EU. Vi har de saker som jag räknade upp som exempel: hybridhot, cyberhot, terrorism, organiserad brottslighet och klimatförändringar. Men vi har även militära hot. Det är alla dessa delar. Jag vet inte om Hans Rothenberg vill ha mer detaljer om vad de innebär. Om inte är det de olika hot som jag läste upp i min inledning.

Anf. 47 HANS ROTHENBERG (M):

Jag tycker att det är bra att utrikesministern nämner det tydligt och att det finns med i de stenografiska uppteckningarna. Vi behöver inte gå in och göra det här till en semantisk fördjupning ytterligare, utan nu är det markerat. Inför kommande övningar vore det bra om det finns även innan utskottet behandlar. Frågan.

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Tack, Hans Rothenberg, för att det inte behöver bli en semantisk markering i detta sammanhang! Det uppskattar vi, också här.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet.

Vi går över till dagordningspunkt 6, Hongkong. Det är också en diskussionspunkt.

Anf. 49 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Den sista diskussionspunkten är just Hongkong. Som nämnden vet har regeringen aktivt verkat för att Hongkong ska komma upp som en diskussionspunkt på rådets dagordning. Nu sker det alltså, och detta välkomnar vi. Jag ser fram emot att vi kan diskutera mer strategiskt.

Läget i Hongkong försämras kontinuerligt. De omfattande gripandena i januari var ett slående exempel. Det är av stor vikt att vi behåller EU-enigheten om att vara tydliga och konkreta och ha en uthållig hållning som är ett svar på händelseutvecklingen.

I juli förra året antogs som bekant rådsslutsatser genom vilka EU-institutionerna och medlemsstaterna åtog sig att genomföra ett antal åtgärder när det gäller Hongkong. Det handlar bland annat om att se över och begränsa export av känslig utrustning och teknologi, om att ge ökat stöd till det civila samhället, om studentutbyten och om att fortsätta att närvara vid rättegångar mot företrädare för demokratiörelsen. Det är viktigt att rådsslutsatserna både genomförs och följs upp. Vi har nu begärt en skriftlig återrapportering från utrikestjänsten om genomförandet av rådsslutsatserna.

Den höge representanten har meddelat att han hoppas på ett utbyte om vilka ytterligare steg som EU kan överväga i ljuset av den negativa utvecklingen. Vid rådets informella videomöte den 29 maj framförde jag önskemål om att inleda en diskussion om restriktiva åtgärder med anledning av situationen i Hongkong. Nämndens ledamöter kommer säkert ihåg den diskussion som vi hade inför detta. Det fanns vid det tillfället inte stöd i rådet för att gå vidare med sanktioner, och trots den allvarliga utvecklingen sedan dess finns det tyvärr ingenting som tyder på att detta har förändrats. Men regeringen står självfallet fast vid den position som formulerades av en majoritet i EU-nämnden i maj.

Jag välkomnar Josep Borrells avsikt att diskutera andra möjliga steg med anledning av händelseutvecklingen. Jag välkomnar också att Borrell kan väntas lägga fram konkreta förslag som hela kretsen förhoppningsvis kommer att kunna ställa sig bakom. Det bör finnas förutsättningar för att komma överens om bland annat ökad närvaro vid rättegångar och ökat stöd till civilsamhället.

EU måste på alla sätt som är möjliga fortsätta att motverka den negativa utvecklingen i Hongkong, även om det fortfarande, trots allt, inte verkar finnas stöd för sanktioner.

Anf. 50 KERSTIN LUNDGREN (C):

Jag har noterat att viljan att driva krav på sanktioner inte är så stor på grund av utgångspunkten att enighet inte kan nås. I en diskussion är det dock viktigt att driva krav på sanktioner. Att driva krav på att ha en ökad närvaro vid rättegångar tror jag kan ge lite goda skratt i Peking eller

möjlig i kommunistpartiets högkvarter, men inte mer än så. Det krävs att regeringen är tydlig med att driva på också här – att restriktiva åtgärder också måste innebära sanktioner.

Utrikesministern sa att regeringen står fast vid vad som sas i maj, men att stå fast är inte nödvändigtvis detsamma som att driva. Jag vill höra om regeringen är beredd att också driva kravet på sanktioner och, eftersom det är Kina som trycker på, lyfta upp möjligheten till sanktioner när det gäller Kina. Vi ser nu att parlamentet i Kanada lyfter fram frågan om uigurerna. Vi vet att detta händer också i USA. Det finns skäl att visa att det inte bara fortsätter med business as usual.

Anf. 51 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Jag instämmer i det som utrikesministern sa och vill här markera stöd för det som från början har varit vår hållning när det gäller Hongkong och Kina och att lyfta fram sanktioner. Det är bra att man nu är inne på samma linje här. Jag instämmer också i det som Kerstin Lundgren sa om att det ska finnas möjligheter att även rikta sanktioner gentemot Kina.

Jag noterade utrikesministerns formulering om att andra möjliga steg ska finnas. Det är ungefär detta som vi diskuterade två punkter tidigare. Det innebär att det finns ett utrymme för att tänka sig nya lösningar på detta mycket besvärliga problem.

Jag ger alltså fullt stöd till regeringen och utrikesministern att driva detta. Det behöver både Kina, Hongkong och EU.

Anf. 52 TINA ACKETOFT (L):

Jag avvaktar svaret på den fråga som Kerstin Lundgren ställde till utrikesministern. Hans verkar dra en slutsats och Kerstin en annan. Jag avvaktar, men när det gäller innehållet i det som Hans sa kan jag säga att Liberalerna naturligtvis fortfarande står bakom det. Vi efterlyser också det förtydligande som Centerpartiet lyfte fram.

Anf. 53 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Vi är på samma linje här. Jag kommer att driva kravet på sanktioner och har ingen annan uppfattning där.

Däremot vill jag, när det gäller att det blir skratt när man är på rättegångar, säga att det verkligen är att förminska det. Det är problematiskt att få med andra länder till rättegångar just därför att de vet vilken betydelse det har. Det är ett av de starkaste krav som civilsamhället har. Som jag har sagt till nämnden tidigare pratar jag regelbundet med fackliga aktivister, MR-aktivister och journalister, och detta är ett av de viktigaste kraven: att det syns, att de i Peking ser att det inte är onoterat och att det därmed kan användas i diskussioner och annat. Det är inte tontigt eller skrattretande att man är där – tvärtom. Däremot får vi inte med oss så många som vi vill när det gäller att följa rättegångar. Därför kommer jag att ta upp att man måste följa det beslut som vi faktiskt har tagit gemensamt om att följa rättegångar, för detta är något av det viktigaste som oppositionen och det civila samhället kräver.

Jag noterar att Moderaterna ställer upp på vår ståndpunkt, vilket jag är glad över.

Anf. 54 KERSTIN LUNDGREN (C):

Det som är tydligt är att det måste bli något mer än ytterligare närvaro vid rättegångar. Det är klart att EU:s förmåga är något som Kina läser av, och därför är det viktigt att driva kravet på sanktioner. Nu hörde jag att utrikesministern är beredd att göra det. Jag välkomnar detta och förväntar mig att det framgår av nästa återrapport.

Det är viktigt att signalera och försöka driva på för att få med fler. Jag menar inte att ringakta närvaron på rättegångar – missförstå mig rätt! Men jag tror inte att det för Xi Jinping är en hård markör att vi utökar restriktiva åtgärder genom att ytterligare närvaro sker på rättegångar. Vi är ju redan där.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Då sammanfattar jag denna dagordningspunkt med att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi har nått vägs ände på denna dagordning, utrikesminister Linde. Jag tillönskar dig och dina medarbetare en trevlig helg.

Ville du säga något mer?

Anf. 56 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Ursäkta, herr ordförande! Jag vill gärna bara få möjlighet att informera om att vi har ett möte med Förenta staternas utrikesminister Antony Blinken under lunchen, vilket visar att han prioriterar de transatlantiska förbindelserna. Jag kommer att framföra allt lyfta fram min roll som OSSE-ordförande i det sammanhanget. Jag vill bara informera om det.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Tack, jag kom precis på det när du sa det. Det var bra att du var observant på detta.

Därmed, utrikesminister Linde, tackar jag för din och dina tjänstepersoners närvaro vid dagens sammanträde och önskar lycka till inför kommande FAC och en trevlig helg.

§ 3 Allmänna frågor
Statssekreterare Paula Carvalho Olovsson (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 18 januari 2021
Information och samråd inför videomöte den 23 februari 2021

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

Välkommen statssekreterare Paula Carvalho Olovsson. Vi inleder som vanligt med återrapport från videomöte den 18 januari 2021. Är det något som statssekreteraren önskar kommentera?

Anf. 59 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON:

Herr ordförande! Det föregående mötet i allmänna rådet hölls som sagt den 18 januari. Nämnden har fått rapporten från mötet. Men för dem som ännu inte har haft möjlighet att ta del av den tänkte jag att jag kan ge en kortare redogörelse för vad som präglade mötet.

På dagordningen stod inledningsvis en presentation av de portugisiska ordförandeskapsprioriteringarna för de kommande sex månaderna. Ordförandeskapet redogjorde för prioriteringarna där det viktigaste var att hantera pandemin och återhämtningen. Tillsammans med sina kollegor gav EU-ministern sitt stöd för prioriteringarna.

Därefter informerade ordförandeskapet om framtidskonferensen. Budskapet var att ordförandeskapsfrågan måste lösas så snabbt som möjligt. En önskan om en snabb lansering av konferensen uttrycktes av många medlemsstater.

Mötet kom dock att domineras av diskussionen om covid-19-koordinering. Ordförandeskapet lyfte fram vaccination, så kallad sekvensering av tester för att upptäcka virusvarianter, koordinering om gränser och global tillgång till vaccin som frågor inför Europeiska rådet den 21 januari.

Kommissionen informerade i sin tur om avsikten att anta ett meddelande om covid-koordinering dagen därpå med fokus på påskyndad vaccinering, testning och sekvensering, global tillgång till vaccin samt koordinering. Under mötet lyftes även fram frågor som behovet av att påskynda vaccinering och gemensamt EU-agerande vad gällde just global tillgång till vaccin.

EU-ministern framhöll bland annat vikten av samordning med WHO i så stor utsträckning som möjligt. Liksom många av hans kollegor efterfrågade EU-ministern också ett gemensamt EU-agerande och en aktiv roll för kommissionen i fråga om den globala tillgången till vaccin, och EU-ministern uttryckte sig mycket positivt om arbetet med vaccinationscertifikat. Ordförandeskapet konstaterade att det fanns stor enighet om en fortsatt koordinerad ansats med fokus på förtroende och transparens.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för återrapporten och noterar den.

Vi går in på dagordningspunkt 2, Förberedelser inför videomöte med Europeiska rådets medlemmar den 25–26 februari 2021 och uttalande från Europeiska rådets medlemmar. Det är en diskussion.

Anf. 61 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON:

På videomötet i allmänna rådet väntas utkastet till uttalande inför videomötet med Europeiska rådets medlemmar i nästa vecka att diskuteras. Nämnden har fått del av utkastet till uttalande. Det tar upp frågor om covid-19-pandemin, hälso- och sjukvård, säkerhet och försvar samt det södra grannskapet.

Det är sannolikt covid-19 som återigen kommer att dominera dagordningen vid toppmötet. Vi ser ett allvarligt läge med fortsatt spridning av oovid-19 såväl inom EU som globalt och också nya varianter av viruset som tycks vara mer smittsamma.

Regeringen står helt bakom EU:s vaccinstrategi och är positiv till ökat samarbete inom EU för att motverka smittspridningen och mildra pandemins effekter på samhället. Diskussionerna vid stats- och regeringschefernas möte kommer att fokusera på den fortsatta samordningen av åtgärder mot pandemin och särskilt produktion och utrollning av vacciner.

En annan viktig fråga för regeringen är att EU bidrar till den globala tillgången till vaccin. Det är tydligt att EU har en roll att spela i hälsofrågor och att det finns anledning att stärka EU:s hälsosäkerhetsarbete. Kommissionens förslag om en europeisk hälsounion är ett steg i det arbetet. Det är självklart viktigt att EU:s respektive medlemsstaters befogenheter på hälsoområdet beaktas.

När det gäller dagordningspunkten om säkerhet och försvar anser regeringen att EU bör utgå från en bred syn på säkerhet. EU:s unika mervärde ligger i dess förmåga att kombinera civila verktyg med medlemsstaternas militära förmågor i en integrerad ansats.

Slutligen ska stats- och regeringscheferna återkomma till frågan om det södra grannskapet, som också behandlades på Europeiska rådet i december. Regeringen stöder ett brett och fördjupat samarbete med det södra grannskapet och anser att EEAS och EU-kommissionens meddelande utgör en bra grund för det fortsatta arbetet i denna fråga.

Anf. 62 JESSIKA ROSWALL (M):

Jag har bara några kommentarer eller medskick. Jag börjar med vaccinationsstrategin. Det är såklart självklart att den kommer att dominera även det här mötet. För en vecka sedan medgav Ursula von der Leyen också att det har varit några misslyckanden vad gäller bland annat leveranser men också när det gäller att se till att alla EU:s medborgare kommer att få tillgång till vaccin. Många medlemsstater, och även Sverige, börjar att lite tappa tålamodet om leveranser. Det är såklart bra att det är fortsatt samordning. Men man måste också ha en viss självkritik. Det var mitt medskick.

Vi hade utrikesministern här tidigare. Då diskuterade vi bland annat en av de saker som väl kommer att tas upp om säkerhet och försvar, den strategiska kompassen. Moderaterna hade där en fråga. Det har vi haft både i utrikesutskottet och i försvarsutskottet. Det gäller att specificera eller förklara hot och risker som man ser. Jag har ingen annan uppfattning än statssekreteraren att det ska vara ett brett anslag. Men det är även viktigt, som utrikesministern svarade på en fråga från min kollega Hans Rothenberg, att säkerhet byggs bäst tillsammans med andra. Det är särskilt angeläget nu när vi har ett brexit som inte innehåller avtal om just detta.

Slutligen sa statssekreteraren att EU-ministern var positiv till vaccinationsintyg. Det är också jag. Jag och Moderaterna har lyft upp den frågan ett flertal gånger. Det är bra att regeringen nu har fattat beslut nationellt. Men Sverige med sin kompetens och våra innovativa företag ska driva detta och erbjuda vår kompetens tydligare även i de här sammanhangen.

Anf. 63 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON:

Jag kan bara hålla med om att det nog även denna gång kommer att framföras att det är flera medlemsstater som har börjat att tappa tålamodet. Det tar tid, och det är bekymmer med leveranserna. Det är bra att kommissionen är så tydlig med att man behöver agera här. Det har man alla planer på att göra.

Jag har ingen annan uppfattning än den som uttrycktes av utrikesministern att säkerhet byggs bäst med andra. Det är precis det som kommer att diskuteras när stats- och regeringscheferna ses.

När det gäller vaccinationsintygen är det precis som jag sa inte bara någonting som EU-ministern är positiv till. Det är något vi också driver på för att diskussionen ska vara levande. Vi ska arbeta vidare med det så att vi ser det i praktiken också och inte bara talar om det. Om det finns tillfälle och att man har kommit så långt i arbetet att det blir en del av diskussionen på Europeiska rådet återstår att se. Jag tar med mig det inför allmänna rådet.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 3, Framtidskonferensen. Det är ett informationsärende.

Anf. 65 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON:

Den 3 februari 2021 enades rådet om en reviderad rådspostition för framtidskonferensen. Syftet är framför allt att bryta dödläget i diskussionerna mellan de tre europeiska institutionerna om konferensens ledarskap.

Nu föreslås ett delat ordförandeskap bestående av Europaparlamentets ordförande, kommissionens ordförande och det roterande ordförandeskapet. Därtill föreslås en exekutiv styrelse. Den ska bestå av upp till tre företrädare vardera från de tre institutionerna som ska ta beslut om konferensens genomförande och enhällighet.

Kommissionen, Europaparlamentet och rådet behöver enas om framtidskonferensens utformning som ska uttryckas genom en gemensam deklaration. Det är diskussionerna om detta som nu pågår och som ordförandeskapet kommer att informera om. Vår förhoppning är att institutionerna kan enas om en lösning i närtid. Ytterligare förseningar riskerar att urholka förtroendet för konferensen med negativa konsekvenser för själva genomförandet.

Det är fortfarande en öppen fråga om framtidskonferensen ska avslutas under 2022 eller 2023. Det kan med andra ord bli en fråga som måste hanteras under svenskt ordförandeskap i ministerrådet under det första halvåret 2023.

Anf. 66 JENS HOLM (V):

Jag hänvisar till vår avvikande mening. Vi tror inte på konceptet med en framtidskonferens. Tidigare liknande konferenser och konvent och allt vad de har hetat har inte varit särskilt framgångsrika. Framför allt har de inte varit demokratiskt uppbyggda.

Vi har tidigare framfört en avvikande mening, och den står fast.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Tack för det, Jens Holm! Detta är dock en informationspunkt, och då framför man inte avvikande ståndpunkt. Men vi noterar det här och i uppteckningarna.

Vi noterar informationen och går vidare.

Dagordningspunkt 4 rör en europeisk handlingsplan för demokrati och är en diskussionspunkt.

Innan jag släpper loss statssekreteraren påminner jag som alltid nämnden om kompletterande mervärde. Det som sagts tidigare på utskottet behöver nödvändigtvis inte upprepas på EU-nämndens sammanträde.

Anf. 68 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON:

Herr ordförande! EU:s handlingsplan för demokrati presenterades av kommissionen vid allmänna rådets möte i början av december 2020.

Handlingsplanen innehåller en rad olika åtgärder och initiativ listade under tre rubriker: Arbete för att säkra fria och rättvisa val och öka det demokratiska engagemanget, arbete för att främja en mångfald av oberoende medier och arbete för att motverka desinformation.

Syftet är att bidra till säkrare europeiska val och öka motståndskraften mot desinformation.

Dessa frågor har stått högt på dagordningen för flera av EU:s institutioner under de senaste åren. Utgångspunkten är att globaliseringen och digitaliseringen har gett de europeiska demokratierna stora möjligheter men även vissa gemensamma utmaningar. Det handlar inte minst om att det demokratiska samtalet, informationsinhämtning och mediedistribution sker på nya sätt och via stora globala internetplattformar.

Underlag för diskussionen vid rådsmötet har precis presenterats av ordförandeskapet. De frågor som ställs handlar om hur åtgärderna i handlingsplanen bör prioriteras, vilken roll medlemsstaterna bör ha i arbetet och vilka eventuella utmaningar som identifierats.

EU-ministern kommer vid rådsmötet att framföra hur viktigt det är att demokrati- och värderingsfrågorna diskuteras brett i relation till den digitala utvecklingen. Frågor om hur desinformation ska bemötas och bekämpas måste tydligt utgå från ett försvar av det öppna, demokratiska samhället och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Vi är positiva till att kommissionen genomgående i handlingsplanens alla tre delar har ett stort fokus på ökat erfarenhetsutbyte och samarbete. Det gäller inte bara mellan medlemsstaterna och deras myndigheter utan också med civilsamhället och näringslivet. Det är också bra att kommissionen har ett tydligt fokus på samarbete med relevanta länder och organisationer i omvärlden.

Samtidigt bör det framhållas att många av de frågor som tas upp i handlingsplanen är centrala för medlemsstaternas nationella demokratiska system. Enskilda initiativ som aviseras, till exempel kommande lagförslag,

kommer därför att behöva analyseras när de presenteras i mer konkret form. Det gäller också för de mer specifika verktyg för att bekämpa desinformation som kommissionen tillsammans med övriga institutioner kommer att arbeta med.

Anf. 69 ERIK OTTOSON (M):

Herr ordförande! Jag ska fatta mig kort. Mycket av det statssekreteraren säger låter klokt, men vi avvaktar givetvis diskussionerna i konstitutionsutskottet under nästa vecka.

Vad gäller åtgärderna mot desinformation har vi ingen avvikande mening i dag, men vi kommer att följa detta noga eftersom det är viktigt att det inte drar iväg i en riktning som krockar med vår svenska grundlag, som i många avseenden är speciell i EU-sammanhang. Vi har dock alltså förtroende för att regeringen är noga med att se till att vår svenska grundlag inte hamnar i kläm.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Ja, det är viktigt att grundlagen inte hamnar i kläm. Det håller jag med Erik Ottoson om.

Önskar statssekreteraren kommentera?

Anf. 71 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON:

Jag kan bara hålla med.

Anf. 72 ORDFÖRANDEN:

Så bra, då är vi alla tre eniga, vilket är bra.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 5, Relationen mellan EU och Storbritannien. Det är ett informationsärende.

Anf. 73 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON:

Vid mötet ges även en lägesuppdatering om relationen mellan EU och Storbritannien. Inga beslut förväntas.

Vi har som ni vet ett omfattande handels- och samarbetsavtal på plats sedan den 1 januari i år, och kommissionären Maroš Šefčovič kommer att informera om avtalets genomförande så här långt, alltså efter nästan två månader.

Inför undertecknandet av avtalet under mellandagarna hade regeringen samråd med EU-nämnden, och regeringen har även därefter redogjort för avtalets innehåll i flertalet berörda utskott i riksdagen. Bland annat var EU-ministern i utrikesutskottet den 21 januari.

Det är ett bra avtal. Vi undvek ett avtalslöst tillstånd. Nu ska vi se till att det tillämpas på bästa möjliga sätt och att vi får en bra dialog mellan EU och Storbritannien framöver. För EU och för Sverige är och förblir Storbritannien en mycket viktig samarbetspartner. Avtalet ger en bra grund för en väl reglerad relation och en ram inom vilken vi hoppas kunna lösa framtida diskussioner.

Europaparlamentet hann tyvärr inte behandla avtalet före den 1 januari, och därför tillämpas det provisoriskt fram tills att ett slutligt och formellt ingående kan ske. Den granskning och översättning som inte hanns med

under julhelgen pågår fortfarande. Enligt avtalet måste ett formellt ingående göras senast den 28 februari, men det kommer att flyttas fram till den 30 april. Som ni vet samrådde regeringen med EU-nämnden om en EU-ståndpunkt i frågan tidigare i veckan.

Vi ser ingen risk att avtalet inte kommer att ingås, och i praktiken gäller avtalet redan i alla dess delar.

Inom EU har formerna för samverkan mellan rådet och kommissionen diskuterats. Medlemsstaterna kommer att kunna delta i förberedelser och vid möten, men det är kommissionen som förhandlar och för EU:s talan i den kommittéstruktur som nu upprättas.

I det högsta och beslutsfattande organet, partnerskapsrådet, representeras EU av kommissionär Maroš Šefčovič. Partnerskapsrådet har ännu inte haft sitt första möte, men vi hoppas att det sker i någon form under februari månad.

Det är viktigt att få det institutionella ramverket på plats och att avtalet fullt ut operationaliseras så snart som möjligt.

Vi stöder kommissionen i dess arbete att skapa förutsägbarhet och tydlighet, och vi hoppas att kommissionens konstruktiva ansats har en positiv verkan och att vi alltmer normaliserar relationen mellan EU och Storbritannien. Då kan vi bättre lösa gemensamma problem på många områden.

De första åtta veckorna som avtalet har funnits på plats har inte varit helt oproblematiske för alla de länder som har mycket gränshandel med Storbritannien. Inga större problem för handeln har rapporterats från svensk sida fram till i dag. Våra myndigheter var väl förberedda och informerar nu om de nya reglerna i avtalet. Många kan dock säkert vittna om att handeln med Storbritannien som tredjeland utanför EU är krångligare.

En fråga som stått i fokus de senaste veckorna är situationen på Nordirland. Kommissionen har varit tydlig med att påkallandet av artikel 16 i Nordirlandsprotokollet, som fanns med i förslaget om exportrestriktioner för vaccin, var ett misstag, och det korrigerades snabbt.

Regeringen stöder de ansträngningar som därefter gjorts av kommissionen för att inom ramen av den gemensamma kommittén lösa utestående frågor om tillämpningen av Nordirlandsprotokollet tillsammans med brittiska företrädare.

För svensk del är det av stor vikt att relationen mellan EU och Storbritannien blir så bra, djup och bred som möjligt. Om relationen mellan EU och Storbritannien är god gynnas Sverige, våra medborgare och våra företag.

Vår ambition är därför att fortsätta att verka för att inom ramen för avtalet utveckla och bibehålla en god relation mellan EU och Storbritannien.

Anf. 74 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren för genomgången inför mötet.

Jag har fått signaler om att man är bekymrad i Europaparlamentet. Man upplever att den vanliga principen för hur Europaparlamentet är del av beslut när det gäller just handelsavtal har frångåtts. Jag vill skicka med det och att man är nogga med att detta inte blir ett prejudikat utan att även Europaparlamentets funktion bibehålls.

Vi kommer framöver att behöva fundera på många säkerhetspolitiska frågor i vår relation till UK. När kommer diskussionerna om hur vi ska hantera det igång?

Anf. 75 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON:

Givetvis ska Europaparlamentet finnas med i processen, så jag noterar medskicket.

Vad gäller säkerhetspolitiken är jag osäker på om Annika Qarlsson menar den svenska relationen till Storbritannien eller EU:s relation till Storbritannien.

(ANNIKA QARLSSON (C): Sveriges relation.)

Vi funderar redan på hur vi ska fördjupa Sveriges bilaterala relation till Storbritannien. Det måste givetvis ske med full respekt för det avtal som finns. Men även därutöver vill vi ha en så nära bilateral relation till Storbritannien som möjligt.

Säkerhetsfrågorna och säkerhetspolitiken är en mycket viktig del i det arbetet. Det kommer att ta tid eftersom Storbritannien kommer att vilja sätta nya ramar för de bilaterala relationerna med många länder. Men även Sverige är såklart ett viktigt land för Storbritannien att ha en nära relation till.

Anf. 76 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Så till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Önskar statssekreteraren ta upp något här?

Anf. 77 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON:

Nej, ingenting.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi statssekreteraren för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde och tillönskar en trevlig helg.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Per Callenberg välkommen.

Önskar statssekreteraren kommentera återrapporten från den 25 januari?

Anf. 80 Statssekreterare PER CALLEMBERG:

Ordförande! Nej, den har som bekant gått ut skriftligt, så jag nöjer mig med det. Jag är dock beredd att svara på frågor.

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen och går vidare.

Dagordningspunkt 1, Rådets beslut avseende EU:s position vid konsultationerna mellan EU och Storbritannien om totalt tillåtna fångster för 2021 och för vissa djuphavsarter för 2021 och 2022. Det är en lägesrapport. Det är både en informations- och en diskussionspunkt.

Anf. 82 Statssekreterare PER CALLEMBERG:

Ordförande! Jag vill inledningsvis säga att detta är en informell videokonferens och att inga beslut kommer att fattas vid själva mötet. Den enda formella dagordningspunkten rör EU:s ståndpunkt inför konsultationer mellan EU och Storbritannien om 2021 års fiskemöjligheter för gemensamma bestånd.

EU och Storbritannien har enats om ett nytt handels- och samarbetsavtal som jag tror att nämnden känner till. Detta avtal omfattar också fiske, och det tillämpas provisoriskt från och med den 1 januari i år. Nu har EU och Storbritannien påbörjat konsultationer om slutliga kvoter för 2021.

Det är kommissionen som företräder EU i dessa förhandlingar. Förankringen av EU:s position med medlemsstaterna sker i rådet inför och under konsultationerna. Slutresultatet ska sedan godkännas av rådet och införas i EU:s årliga TAC och kvotförordningar.

Vid fiskeministrarnas informella videokonferens väntas rådet diskutera EU:s gemensamma ståndpunkt, och kommissionen väntas lämna en lägesrapport från konsultationerna.

Om denna dagordningspunkt låter bekant för er i EU-nämnden beror det på att den är snarlik den som diskuterades på jordbruks- och fiskeministrarnas informella videokonferens den 25 januari och som landsbygdsminister Jennie Nilsson redogjorde för här i EU-nämnden den 22 januari.

Förslaget till EU:s gemensamma ståndpunkt följer de riktlinjer som redan antagits av rådet och som alltså diskuterades i januari. Det innebär att EU ska sträva efter att uppnå de målsättningar och principer som finns i handels- och samarbetsavtalet och i den gemensamma fiskeripolitiken.

Skälet till att det även behövs en gemensam EU-position är att förhandlingsresultatet ska införlivas i EU:s lagstiftning och att rådet ska ha möjlighet att godkänna förhandlingsresultatet.

Liksom i rådets riktlinjer innebär rådets gemensamma ståndpunkt att fiskemöjligheterna ska grundas på vetenskaplig rådgivning om maximal hållbar avkastning. Om vetenskaplig rådgivning saknas ska fiskemöjligheterna grundas på bästa tillgängliga kunskap och på försiktighetsansatsen.

Förslaget till ståndpunkt innebär också att EU ska sträva efter likalydande regelverk för olika åtgärder som är nära kopplade till kvoterna. Det rör till exempel beslut om tekniska regleringar som parterna gemensamt har infört för att återuppbygga utsatta bestånd.

I avtalet ingår också möjligheter till kvotbyten. Det handlar dels om frivilliga kvotbyten, som ska kunna ske mellan enskilda medlemsstater och Storbritannien men som ska administreras av kommissionen, dels om kvotbyten för att balansera avtalet som fördelas enligt EU:s interna fördelning.

Kommissionen rapporterar att Storbritannien hittills varit motvilligt till att enas om gemensamma regler för fiskets bedrivande. Storbritannien hänvisar till sina suveräna rättigheter som självständig kuststat och har redan beslutat om ett antal regleringar för brittiskt vatten som är mindre långtgående än EU:s regelverk. Detta är en oroväckande utveckling då reglerna för fiskets bedrivande är minst lika viktiga för bevarandet av bestånden som nivåerna på fiskemöjligheterna.

Regeringen stöder de principer som presenterats, både vad gäller processen för förhandlingarna och vad gäller EU:s ståndpunkt för fiskemöjligheterna för 2021. Det innebär att EU bör sträva efter att fiskemöjligheterna fastställs i enlighet med maximal hållbar avkastning och att den vetenskapliga rådgivningen och försiktighetsansatsen ska utgöra grunden för beslut. Det innebär också att det är viktigt att nå samsyn vad gäller regelverket för fiskets bedrivande då detta är viktigt för bevarandet av de gemensamma resurserna.

När det gäller utbyte av fiskemöjligheter är regeringen positiv till individuella kvotbyten men anser att EU inte bör införa en mekanism som innebär att vissa medlemsländer får betala för byten utan att själva få någon del av dem, som i dag sker mellan EU och Norge.

Anf. 83 ORDFÖRANDEN:

Tack, statssekreteraren, för informationen! Jag noterar också att det är dagens coolaste bildkomposition – det ser ut som att statssekreteraren är den allra vassaste nyhetsuppläsaren! Det är vi extra glada för; då får vi upp energinivåerna här.

Anf. 84 JOHN WIDEGREN (M):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för genomgången!

Jag har inga frågor, men jag har ett medskick som jag vill göra. Jag hör att statssekreteraren säger att det finns viss problematik i dessa förhandlingar och att det är viktigt att vi jobbar på från Sveriges sida. Från Moderaternas sida vill vi göra ett litet medskick till den informella videokonferensen.

De utdragna förhandlingarna mellan EU och Storbritannien påverkar situationen också för de svenska yrkesfiskarna i norska vatten. Moderaterna anser det därför angeläget att förhandlingarna kan slutföras fort och vill betona vikten av att regeringen även tar hänsyn till detta i sin ståndpunkt. Vi har ju hört lite de senaste veckorna om olika bekymmer i de norska vattnen, så vi vill gärna skicka med detta till regeringen. Vi hoppas att man tar till sig det, för det finns ju ett bekymmer i det här.

Anf. 85 JENS HOLM (V):

Statssekreteraren sa att besluten ska grundas i vetenskaplig rådgivning och enligt försiktighetsprincipen. Det låter bra, men jag skulle vilja veta vad vetenskaplig rådgivning innebär i det här sammanhanget. Innebär det att man grundar besluten om kvoter på rådgivningen från Internationella havsforskningsrådet, ICES? Och har ICES tagit fram vetenskapligt grundade kvotförslag för detta?

Anf. 86 Statssekreterare PER CALLENBERG:

Herr ordförande! Jag arbetar för att se så tv-mässigt professionell ut som möjligt på dessa möten.

När det gäller Moderaternas inpass kan jag till att börja med säga att jag delar oron över situationen för den svenska fiskeflottan, som brukar ha tillträde till norskt vatten. Jag vill på den punkten förtydliga att det som är uppe på rådet den här gången är diskussionerna mellan EU och Storbritannien. Diskussionerna mellan EU, Storbritannien och Norge pågår i en annan förhandling som inte avhandlas på det här mötet.

I övrigt kan jag lägga till att det som Norge gör nu är att de avvaktar med tillträde för övriga till norskt vatten. Detta är ett villkor som de normalt sett har med i förhandlingarna innan kvoterna är satta, och på grund av brexit har det tagit längre tid att sätta kvoterna. Det är så denna situation har uppstått.

Vänsterpartiet hade två frågor. Svaret på om ICES har gjort vetenskaplig rådgivning är ja – de har tagit fram råd. Man ska komma ihåg att detta blir EU:s utgångspunkt och EU:s ståndpunkt i diskussionerna. Storbritannien kan ju inta andra ståndpunkter, men det är härifrån som vi EU-länder utgår när vi förhandlar och diskuterar.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

John Widegren har skrivit ”tack” i chatten – jag noterar att detta är ett tack till statssekreterarens kommentar och svar.

Detta är både en informationspunkt och en diskussionspunkt. Vi noterar informationen och konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 2, Övriga frågor, Preparation for the 7th Round of negotiations for the renewal of the Sustainable Fisheries Partnership Agreement, SFP, of the EU with the Islamic Republic of Mauritania. Detta är ett informationsärende.

Anf. 88 Statssekreterare PER CALLENBERG:

Ordförande! Som en övrig fråga har Spanien begärt att diskutera de pågående förhandlingarna om ett nytt fiskepartnerskapsavtal och protokoll

2020/21:27
19 februari

med Mauretanien. Den sjunde förhandlingsrundan planeras äga rum den 25–26 februari. Spanien vill att rådet uttalar stöd för kommissionens ansträngningar att nå en överenskommelse med Mauretanien. Förhandlingarna sker enligt det mandat som kommissionen har fått från rådet.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen!

Därmed har vi nått vägs ände för statssekreterarens närvaro vid dagens sammanträde. Jag önskar lycka till vid det kommande rådet och önskar statssekreteraren en trevlig helg.

Anf. 90 ORDFÖRANDEN:

Då är vi inne på konkurrenskraft och forskning, och vi välkomnar statsrådet Matilda Ernkran till dagens EU-nämndssammanträde. Vi inleder med en återrapport från den informella videokonferensen med forskningsministrarna den 27 november 2020. Är det någonting som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 91 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vid den informella videokonferensen den 27 november 2020 diskuterades den centrala rollen för investeringar i forskning och innovation för bland annat hållbar tillväxt, konkurrenskraft och livskvalitet. Utgångspunkten var kommissionens förslag till nya investeringsmål i meddelandet om det europeiska forskningsområdet, ERA.

Jag har inget att rapportera från mötet utöver det som finns i den rapport som EU-nämnden har fått.

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Då noterar vi informationen och tackar för den.

Vi går in på dagordningspunkt 1, Återhämtningsplanerna och Europeiska forskningsområdet: synergier för investeringar och reformer. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 93 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! För säkerhets skull kan jag säga att EU-nämnden har fått en återrapport också från det informella KKR-mötet den 3 februari. Det är samma sak där – jag har ingenting att rapportera utöver den rapport som EU-nämnden fått.

Då, ordförande, går jag in på det som handlar om konkurrenskraftsrådets möte den 26 februari.

Det blir återigen ett informellt videomöte. Policydiskussionen är den enda frågan på dagordningen där regeringen avser att göra ett inlägg, och det portugisiska ordförandeskapet har tagit fram ett underlag till denna policydiskussion. Det handlar om hur forskning och innovation inom ramen för de nationella återhämtningsplanerna kan bidra till samhällets och ekonomins utveckling i spåren av covid-19-pandemin.

Arbetet med de nationella återhämtningsplanerna pågår i medlemsstaterna, och ordförandeskapet vill ge möjlighet till ett erfarenhetsutbyte under den pågående processen. Ordförandeskapet kopplar diskussionen till det pågående arbetet med att utveckla det europeiska forskningsområdet, ERA, och framhåller vikten av synergier mellan insatser på nationell och europeisk nivå.

Regeringens förslag till ståndpunkt framgår av det underlag som ni har fått. Jag läser gärna upp detta. Vill ordföranden att jag ska göra det?

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:
Ja, det kan du göra.

Anf. 95 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Regeringens förslag till ståndpunkt är följande:

Regeringen anser att det är viktigt att upprätthålla den offentliga finansieringen av forskning och innovation när samhället och ekonomin utsätts för svåra påfrestningar samtidigt som den privata finansieringen förväntas minska. Det här ger möjligheter att påskynda den gröna och digitala omställningen.

EU:s insatser är viktiga, men huvudansvaret för att finansiera forskning och innovation ligger hos medlemsstaterna. Det är även viktigt att de nationella satsningarna eftersträvar synergier med de satsningar som görs via EU:s ramprogram för forskning och innovation, där excellens ska vara av största betydelse.

Forskning och innovation har varit avgörande för hanteringen av covid-19-pandemin och för utvecklingen av vaccin, diagnostik och medicinska behandlingar. Forskning kommer även att vara viktigt för att förstå pandemins indirekta konsekvenser, till exempel när det gäller folkhälsa, jämställdhet, utbildning och arbetsliv.

Därtill finns det behov av att långsiktigt öka den vetenskapliga kunskapen om virus och pandemier för att stärka samhällets framtida beredskap och förebyggande framtida pandemier. Ett starkt internationellt samarbete kommer att vara centralt för detta.

Med det är jag beredd att svara på frågor.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Då är det också stenograferat. Det som sägs muntligt hamnar på papper – det är väldigt bra här.

Anf. 97 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Tack, Matilda Ernkrans, för föredragningen!

Jag ser mycket positivt på förslaget gällande pandemin. Samarbete är viktigt, och forskning och innovation är jätteviktigt både för virusforskning i allmänhet och för pandemiforskning.

Slutligen vill jag säga att vi är väldigt glada att uttrycket ”excellens är av största vikt” kom med i ståndpunkten som en komplettering.

Anf. 98 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Jag tackar för kommentaren från Moderaterna. Detta känns viktigt. Jag hoppas att ni vet att vi har sakgranskning i utskotten, och utifrån denna försöker vi naturligtvis att hitta kloka och bra vägar framåt när vi kommer till EU-nämnden. En sådan del är att vi självklart lade in ordet excellens efter att vi hade varit i utbildningsutskottet till det som läggs fram här till EU-nämnden. Jag uppskattar att det också uppmärksammas.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Vad ska man säga här? Excellent, helt enkelt. Vi är glada allihop för detta.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 2, Övriga frågor a–e, och vi börjar med 2 a, Status för rådets förordning om inrättande av ett gemensamt företag för högpresterande beräkning, European High Performance Computing. Jag kan lugnt understryka att vi här definitivt behöver high performance computing. Det stöttar EU-nämndens kansli och jag med stor iver, kraft och energi. Detta är en informationspunkt.

Anf. 100 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! När det gäller alla dessa informationspunkter – det finns ett antal sådana på agendan – avser regeringen inte i detta läge att uttala sig med anledning av dem.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att regeringen inte kommer att uttala sig om 2 a–e vid rådet.

Anf. 102 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Jag tackar statsrådet för detta. Jag förstår att man inte kommer att uttala sig om detta. Men det som var mycket viktigt vid diskussionerna i utskottet var att den stora budgeten hade ökat mycket och att det fanns förslag om att detta skulle ske centralt administrerat, vilket går mot Sveriges lagar. Vi hade en diskussion om att det är viktigt att Sverige fortsätter att påpeka att detta går mot Sveriges lagar.

Anf. 103 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Detta är sant. Vi har hanterat denna del i utbildningsutskottet, och det är det som gäller och som vi kommer att ha med oss för framtiden. Men på mötet i rådet är detta bara en informationspunkt, och regeringen avser inte att yttra sig över några informationspunkter i detta läge. Däremot är det absolut så att vi kommer att hantera frågan på det sätt som vi har tagit upp i utbildningsutskottet. Men vi kommer inte att ta upp den vid detta medlemsmöte när det enbart är en informationspunkt.

Anf. 104 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen! Jag tackar statsrådet för i dag och önskar lycka till vid kommande möte och en trevlig helg.

Anf. 105 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Tack, herr ordförande! Jag önskar EU-nämnden detsamma.

§ 6 Konkurrenskraft – inre marknad och industri
Statssekreterare Krister Nilsson (deltar via Skype)
Statssekreterare Fredrik Olovsson (deltar via Skype)
Återrapport från videomöte den 19 november 2020
Information och samråd inför videomöte den 25 februari 2021

Anf. 106 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Krister Nilsson välkommen till dagens EU-nämndssammanträde.

Då, statssekreteraren, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av återrapporten.

Anf. 107 Statssekreterare KRISTER NILSSON:

Videokonferensen mellan EU:s näringsministrar och ministrar för inre marknad ägde rum den 19 november under det tyska ordförandeskapet. Närvarande från den svenska regeringen då var näringsminister Ibrahim Baylan. Ni har fått en rapport från detta möte med en ganska detaljerad redovisning av mötet. Jag ser därför inte något behov av att komplettera den just nu om det inte finns några frågor. Denna rapport är överskickad.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen!

Vi går vidare till dagordningspunkt 1, Europeiska terminen – De nationella återhämtnings- och resiliensplanerna som ett sätt att leverera industripolitikmålen: att stärka den inre marknaden, den gröna och digitala omställningen och den strategiska autonomin i ett öppet EU. Detta är en riktlinjedebatt och en diskussionspunkt.

Anf. 109 Statssekreterare KRISTER NILSSON:

Ordförande! Det kommer att vara en riktlinjedebatt. Man kommer att diskutera inriktningen på dessa viktiga återhämtnings- och resiliensplanerna. Det är en viktig del i hur vi nu planerar satsningar för att uppnå de mål som vi också ser i industripolitiken.

För regeringen är det viktigt att denna facilitet för återhämtnings- och resiliens bidrar till en långsiktig ekonomisk tillväxt och att vi stärker konkurrenskraften och, med detta sagt, även den gröna och digitala omställningen som tydligt är målsatt i de instrument som vi har att jobba med samt att den också bidrar till de nödvändiga reformer som vi ser för offentliga investeringar och hur vi på olika sätt kan stärka konkurrenskraften.

Det är också viktigt att detta ska bidra till sunda offentliga finanser. Det har hela tiden varit en tydlig prioritering. Vi tycker att det är positivt att lyfta fram jämställdhetsaspekterna, som också har markerats i dessa diskussioner och i detta instrument.

Naturligtvis ska det som vi nu gör i form av stora investeringar och satsningar vara i linje med Parisavtalet, och det ska finnas ett nationellt ägarskap.

Regeringen tycker alltså att detta är viktigt. Prioriteringen är att vi ska ha en horisontell industripolitik som också stöds genom dessa satsningar.

Det ska finnas goda ramvillkor för de svenska företagen och inte minst för den gröna och digitala omställningen.

Apropå den diskussion som finns kan jag säga att det i enstaka fall kan finnas ett värde i att lyfta fram specifika strategiska investeringar i industriella ekosystem kopplade just till denna gröna och digitala omställning. Ett sådant exempel är batterialliansen som nämns och där Sverige deltar. Men det är viktigt för oss att det också sker utifrån marknadsmisslyckanden, att det är konstaterat att marknaden själv inte har kunnat åstadkomma de investeringar och de satsningar som krävs, men framför allt att det bygger på det långsiktiga målet om förutsättningar för hållbara och konkurrenskraftiga branscher.

Det är naturligtvis av stor vikt att vi får en så kallad resiliens i den europeiska ekonomin. Vi tycker dock inte att man från politiskt håll – från regeringens eller kommissionens sida – ska agera för att tvinga företag att ta hem produktion. Men i vissa fall kan det handla om att jobba med resiliens utifrån diversifierade värdekedjor – att det handlar om lagerhållning och så vidare. Det är en sådan diskussion som kan komma att aktualiseras i detta sammanhang. Vi tycker att resiliensen framför allt ska bygga på det som nyss berördes med satsningar på forskning, innovation, omställningsförmåga, konkurrenskraft i industrin och fördjupning av den inre marknaden som är så viktig för att dess funktion ska få denna resiliens. Detta kommer alltså att vara viktigt.

Eftersom det har lyfts fram från olika aktörer kommer vi också att betona betydelsen av att också jobba med standardiseringsfrågor som i detta perspektiv har lyfts fram av olika intressenter som en viktig komponent.

Detta är den övergripande inriktningen från svensk sida i denna orienteringsdebatt.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Detta verkar vara ett populärt ämnesområde. Det är faktiskt fyra som har begärt ordet i detta ärende.

Anf. 111 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för informationen.

Sverigedemokraterna vill anmäla en avvikande ståndpunkt. Det är mycket som är bra här. Men under förslaget till svensk ståndpunkt står det i tredje stycket, tredje meningen: Resiliens uppnås bäst...

Där saknar vi en insikt om att grunden för resiliens är att samtliga medlemsländer – vissa mer än andra – behöver fokusera på budgetbalans på egna meriter. Det räcker inte, som regeringen anför tidigare i ståndpunkten, att insatser från faciliteten bör främja sunda offentliga finanser. Sverigedemokraterna vill alltså se ett större krav på att medlemsländerna sanerar sina ekonomier.

Nu har vi skjutit över skulden på våra barn och barnbarn fram till 2058 genom detta enorma stödpaket. Om EU ska mäta med framtiden behöver samtliga länder ta ansvar för sina statsbudgetar, anser vi.

Anf. 112 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr ordförande! Jag tackar för genomgången inför mötet.

2020/21:27
19 februari

Vi står bakom regeringens ståndpunkt och har inga andra åsikter. Däremot vill jag ytterligare förstärka en del av delarna i detta.

Det är oerhört bra att regeringen trycker på det horisontella ramverket för näringspolitiken som ger näringslivet som helhet de bästa förutsättningarna i stället för att, som flera andra länder, driva politiskt utpekande av specifika sektorer som ges särskilda incitament.

Det är också bra att man fortsätter att trycka på för strategisk resiliens i stället för autonomi. Men vi kommer att behöva ha vaksamhet framöver, eftersom vi vet att det är stora och starka länder som driver på för autonomin. Det kommer alltså att behövas vaksamhet framöver. Det ben som vi tycker att vi ska stå på har inte alla andra riktigt samma uppfattning om, även om vi har enats om en samskrivning som så att säga tar lite av båda benen.

I mars kommer kommissionens omarbetade industristrategi. Risker finns att mycket av autonomi trycks in där i stället för resiliens.

Det är bra att regeringen har denna linje. Det är oerhört viktigt att vi fortsätter att trycka på i denna del. Jag instämmer alltså i regeringens linje i denna fråga.

Anf. 113 LOTTA OLSSON (M):

Herr ordförande! Från moderat håll anser vi att det är bra att regeringen understryker behovet av stärkt resiliens. Det är ett mycket bättre koncept att arbeta med en strategisk autonomi.

Den europeiska diskussionen om strategisk autonomi har till viss del kidnappats av dem som ser mer protektionism och av dem som anser att politiken ska diktera sådant som företagen själva sköter mycket bättre, det vill säga diversifiering av produktionskedjorna.

De som nu vill se mer av slutenhet och protektionism drar helt fel slutsatser av den pågående krisen. De ska inte tillåtas att sätta agendan.

Europa behöver ekonomisk tillväxt och ha ett tydligt fokus på att förbättra grundförutsättningarna för tillväxt och jobb. Då är såklart den inre marknaden central men även frihandel med omvärlden.

Anf. 114 JENS HOLM (V):

Vi i Vänsterpartiet välkomnar att regeringen vill använda återhämtningsåtgärderna till en grön, hållbar och även digital omställning.

I de frågor som tas upp här och som kommer att diskuteras ser vi att man från EU-håll vill veta vilka prioriterade återhämtningsåtgärder som medlemsstaterna avser att göra och hur de till exempel tänker möta kravet på att minst 37 procent ska gå till klimatåtgärder.

Här skulle jag vilja ställa en fråga till statssekreteraren. Anser regeringen, för svenskt vidkommande, att de återhämtningsåtgärder som ska göras när vi får pengarna från EU ska göras med nya och additionella åtgärder? Alltså: Tänker regeringen använda pengarna från EU till att göra nya klimatåtgärder, eller kommer dessa pengar som vi får från EU egentligen bara att gå till att täppa till svarta hål i budgeten?

Om man läser förordningen om återhämtningspaketet ser man att det också pratas om principen om additionalitet – att det, som jag tolkar det, ska gå till nya miljö- och klimatåtgärder. Jag tycker att det vore viktigt att veta vilken den svenska positionen egentligen är.

Anf. 115 Statssekreterare KRISTER NILSSON:

Ordförande! När det gäller den första frågan från Charlotte Quensel är det viktigt att säga att det är klart att budgetdisciplin och sunda finanser som en del av det hela är viktigt. Det är en grundförutsättning och något som vi också som sagt pekar på i inledningen av den svenska ståndpunkten.

När det gäller resiliens är det, som flera andra också har varit inne på, en diskussion som snarast handlar om industripolitiken och huruvida vi ska återta produktion till de europeiska länderna eller inte, eller om vi bygger resiliens på annat sätt. Det är detta jag tycker är viktigt: att vi delvis håller isär det. Det kanske är en förklaring till varför det står som det gör i ståndpunkten. Att sunda finanser i grunden är en viktig del ska det inte råda något tvivel om.

När det gäller Annika Carlssons fråga och kommentar uppskattar jag stödet för den förstärkning vi gör med vårt budskap och att vi har en samsyn kring det horisontella perspektivet på den industripolitik som vi ser framför oss ska växa fram och diskuteras i EU. Inte minst jobbar vi aktivt med att uttölka och tydliggöra det som vi ser som ett svar på en diskussion som ofta hamnar under rubriken ”strategisk autonomi” men där det vi vill åstadkomma är en konkurrenskraftig industri. Vi vill ha mer resiliens i det ekonomiska systemet. Då kan vi på vissa, mycket specifika och väl definierade områden se att det kan krävas vissa särskilda insatser, men inte som ett generellt förhållningssätt.

Det handlar, som också Lotta Olsson från Moderaterna nämnde, väldigt mycket om att se vilken rollfördelning vi har och vad regeringen ska göra – om det är vi som ska bestämma över om man plockar hem produktion eller inte. Vi anser att vi ska ha goda förutsättningar när så är motiverat, men det är inte en del av industripolitiken på det sättet. Vi ska bygga resiliens genom bra förutsättningar, forskning, utveckling, innovation och ökat fokus på det som bygger konkurrenskraft.

När det gäller Jens Holms fråga är vi inte riktigt där än i framtagandet av den nationella planen. Men mycket av det som vi redan, via olika ändringsbudgetar, har lagt på bordet som ett svar på den situation vi har hamnat i med pandemin har denna inriktning. Vi har alltså berett marken för det som kommer, men det kommer inte minst att vara betoning på det som ligger i den kommande budgeten men också på satsningar som redan är aviserade.

Vi får alltså återkomma till detta. Vi håller på att bereda det nu, och det kommer er till del när vi har närmast oss det.

Anf. 116 JENS HOLM (V):

Vi i Vänsterpartiet skulle vilja anmäla avvikande mening; vi har tidigare anmält en i näringsutskottet, så jag hänvisar till den. Vi vill också understryka vikten av additionella åtgärder för återhämtningspengarna. Vi ser den diskussion som ska äga rum som principiell och tycker att det nu är läge att lyfta fram frågan om nya, additionella klimatåtgärder i stället för att vänta. Det är en fråga som inte bara rör de insatser vi gör i Sverige. Vi vill att man ska göra detta i alla EU-länder.

Anf. 117 Statssekreterare KRISTER NILSSON:

Jag vill bara kort säga att det är klart att när hela Europa ska möta målet

att 37 procent av de stora återhämtningsfonderna ska riktas till klimat-åtgärder kommer det att krävas en betydande insats för att ta det steg som behövs i den gröna omställningen. Det kommer i och med denna satsning att vidtas stora åtgärder som vi inte hade sett annars, och det ser vi positivt på.

Anf. 118 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med oliklydande avvikande ståndpunkter från Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Då går vi in på dagordningspunkt 2, Konsumentagendan. Det rör sig om en riktlinjedebatt, och detta är både en diskussionspunkt och en beslutspunkt.

Anf. 119 Statssekreterare KRISTER NILSSON:

Ordförande! Civilminister Lena Micko har tidigare informerat civilutskottet, senast den 4 februari, om Europeiska kommissionens nya konsumentagenda. Man kommer nu att titta på hur inriktningen ska se ut. Vi välkomnar och delar i stor utsträckning den agendan framåt, liksom de aviserade lagstiftningsförslag som också tas upp och som man kommer att arbeta med när det gäller sådana saker som samverkan mellan tillsynsmyndigheter inom EU och att vi ska fokusera på sårbara konsumenter men också erfarenheterna av hur konsumentskyddet har påverkats under covid-19-pandemin.

Det portugisiska ordförandeskapet har tagit fram rådsslutsatser som ger stöd för inriktningen i det fortsatta arbetet; de kommer att presenteras i samband med mötet. Det anges att man ser att rådsslutsatserna kommer att antas vid rådsmötet med utrikesministrarna den 22 februari som en A-punkt. Detta är ny information som har kommit till oss.

Inställningen från regeringens sida är att vi är positiva till konsumentagendan. Vi ser att rådsslutsatserna är välbalanserade och att man återigen lägger stort fokus på den gröna och digitala omställningen och på tillsynsarbetet, som behöver stärkas och bli enhetligt. Vi kommer dessutom att revidera produktsäkerhets- och konsumentdirektiv, just med dessa insikter och genom uppdatering utifrån de trender vi ser i samhället. Det är alltså viktiga delar i detta arbete.

Vi ser att riktlinjedebatten under mötet också kommer att fokusera på att delge de erfarenheter man har när det gäller hur den senaste tiden, inte minst pandemin, har påverkat konsumentfrågorna. Det gäller exempelvis de ekonomiska stöd som har getts – huruvida de har kunnat bidra till och användas för att stödja konsumentintressen. Vi har från svensk sida jobbat med generella stödformer och kan framför allt peka på exempelvis stöd till paketresebranschen och annat, som har gett möjlighet för konsumenter att få sina rättigheter tillgodosedda.

Vi fokuserar också på att vi ser att konsumentmyndigheternas informationsarbete och utåtriktade upplysningsarbete har varit viktigt under den besvärande situation vi har bakom oss.

Detta är några av de perspektiv som kommer att lyftas upp på mötet, med de erfarenheter som ordförandeskapet efterfrågar i den policydebatt vi ser framför oss.

Anf. 120 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för föredragningen!

Jag hade egentligen bara en kort fråga. När vi fick denna föredragning i civilutskottet häromdagen innehöll agendan 22 punkter, men nu i rådslutsatserna ser jag att den utökats till 30 punkter. Jag undrar om statssekreteraren kan säga något om detta och om vilka nya punkter som tillkommit.

Anf. 121 Statssekreterare KRISTER NILSSON:

Tack så mycket för frågan! Jag skulle vilja inbjuda Marita Axelsson som ansvarig tjänsteperson att tydligare beskriva den förändring som det här efterfrågas att få en redovisning av.

Anf. 122 Kanslirådet MARITA AXELSSON:

I konsumentagendan har kommissionen presenterat 22 konkreta åtgärder. Det är de 22 åtgärder vi nämner i fakta-pm:et och som föredrogs för civilutskottet. Vid sidan av dessa 22 punkter pratar man också om till exempel styrning. Men de 30 punkterna känner jag inte riktigt igen, måste jag säga. Det är 22 konkreta åtgärder som listas i konsumentagendan och som vi också nämner i fakta-pm:et.

Anf. 123 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS:

Ordförande! Om vi förstod Angelica Lundbergs fråga korrekt gällde det paragraferna i rådsslutsatserna – 30 stycken, såvitt vi ser i den version vi har.

Anf. 124 Kanslirådet MARITA AXELSSON:

Då förstår jag. Det är inte samma sak; de 22 konkreta åtgärderna i konsumentagendan har ju ingen direkt koppling till rådsslutsatserna. Rådsslutsatserna kommenterar ganska konkret det som nämns i agendan, men det finns ingen direkt koppling mellan de 22 punkterna och antalet rådsslutsatser.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att det därmed finns stöd för regeringens här redovisade inriktning avseende diskussionen och ståndpunkt avseende beslutet.

Då går vi in på dagordningspunkt 3, Offentlig land-för-land-rapportering. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 126 Statssekreterare KRISTER NILSSON:

Jag har min kollega Fredrik Olovsson med som föredragande för denna punkt.

Anf. 127 Statssekreterare FREDRIK OLOVSSON:

Nästa fråga är alltså en riktlinjedebatt om ett förslag om offentlig land-för-land-rapportering. Frågan har tidigare behandlats i konkurrenskraftsrådet i november 2019, då en blockerande minoritet motsatte sig förslaget. Inför rådsmötet skedde samråd med EU-nämnden, som då ställde sig bakom regeringens handlingslinje. Skatteutskottet har också informerats i frågan vid ett antal tillfällen, senast under förra veckan.

Förslaget innebär i huvudsak att multinationella företag verksamma i EU som har en omsättning som överstiger 750 miljoner euro ska redovisa vissa uppgifter, till exempel antal anställda, nettoomsättning, resultat före skatt, påförd inkomstskatt, betald inkomstskatt och ackumulerad vinst inom EU, land för land. De ska också redovisa dessa uppgifter för jurisdiktioner som finns med på EU:s förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet. För dem som inte finns med på den förteckningen ska de lämna de aktuella uppgifterna på aggregerad nivå. Uppgifterna ska göras tillgängliga för allmänheten på företagets webbplats eller hos bolagsverket i den stat där den som är rapporteringspliktig har sin hemvist under minst fem år.

Regeringen anser att denna fråga handlar om en harmonisering av skatteregler, vilka framför allt medlemsstaterna har befogenhet över. Beslutet på detta område ska därför fattas med enhällighet, och sådana här frågor bör dessutom behandlas i den rådskonstellation som har ansvar för skattefrågor. Sverige bör därför motsätta sig förslaget eftersom det är framlagt på fel rättslig grund. Som det ser ut i dag kommer det dock att finnas en kvalificerad majoritet för förslaget.

Anf. 128 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag vet att vi har haft ett långt möte, men detta är en otroligt viktig fråga. Jag vill ge mitt och Moderaternas fulla stöd till regeringen i denna fråga.

I det tillhörande diskussionsunderlaget är det tydligt att ordförandeskapet vill driva på denna fråga. Det är väldigt viktigt att Sverige tydligt markerar och att regeringen också försöker samla så mycket stöd som möjligt för vår linje.

Jag tycker också att det är uppseendeväckande att kommissionen och ordförandeskapet väljer att gå vidare med förslaget trots att det, precis som statssekreteraren är inne på, finns en del oklarheter kring den legala grunden.

Vi tycker att det är självklart att skattefrågor ska beslutas med enhällighet, som EU-fördraget stadgar, och det är en viktig princip att hålla fast vid.

Jag vill också redan i det här skedet anmäla att om det här förslaget skulle gå igenom tycker vi att Sverige tillsammans med likasinnade bör ta ärendet till EU-domstolen, som ju ska upphäva förslag som strider mot EU-fördraget.

Detta är som sagt var en viktig fråga, och regeringen har vårt fulla stöd i detta.

Anf. 129 JENS HOLM (V):

Vi i Vänsterpartiet delar inte regeringens ståndpunkt utan tycker att Sverige ska välkomna det här initiativet. Det är extremt viktigt med öppenhet och transparens bland multinationella bolag för att förhindra skatteflykt, eftersom skatteflykt dränerar våra samhällen på miljard efter miljard varje år.

Någonting måste göras. Det här är faktiskt ett bra förslag, och vi tycker ärligt talat att det svenska motståndet känns lite konstruerat. Om inte regeringen ändrar sin ståndpunkt här och nu anmäler vi en avvikande mening enligt det jag just har sagt.

Anf. 130 AMANDA PALMSTIERNÄ (MP):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för föredragningen!

2020/21:27

19 februari

Det är viktigt att vi värnar medlemsstaternas självbestämmande på skatteområdet, att medlemsstaterna har skattesuveränitet. Samtidigt är det också oerhört viktigt med ett EU-gemensamt regelverk för en offentlig land-för-land-rapportering för multinationella företag.

Med en sådan här offentlig rapportering med transparens och öppenhet blir det möjligt för människor att ta del av information om verksamheten och att utkräva ansvar. Detta är viktigt för att motverka skatteflykt, för skatteflykten har ju konsekvenser för fattigdom och kan också kopplas till miljöförstöring.

Som vi såg i underlaget finns det redan en sådan här rapportering för banksektorn i EU, men det behöver finnas för alla sektorer för att motverka skatteflykt. Sverige bör därför långsiktigt verka för en EU-gemensam lagstiftning men utan att hota skattesuveräniteten.

Detta är något som min kollega lyfte upp i skatteutskottet och som jag följer upp här i dag.

Anf. 131 ERIC WESTROTH (SD):

Ordförande! Tack så mycket, statssekreteraren, för genomgången!

Vi i Sverigedemokraterna ställer oss bakom förslaget till svensk ståndpunkt. Det är en skattefråga som ska beslutas med enhällighet. Det är också en global fråga som bäst borde beslutas inom OECD:s ramverk. En öppen land-för-land-rapportering anser vi även skulle riskera de samarbeten som redan är etablerade, och vi ser också en risk för försämrade konkurrensvillkor för företag inom EU i förhållande till och i företag utanför EU.

I övrigt är vi positiva till arbetet som förhindrar och försvårar illojal skattekonkurrens, skatteflykt och skatteundandragande. Men det är som sagt ett arbete som snarare bör ske på en global nivå än på EU-nivå.

Anf. 132 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack så mycket, ordförande, som håller stängen i detta långa möte – bra jobbat! Tack så mycket, statssekreteraren, för den korta föredragningen här.

Vi begär alla ordet, eftersom det här är en viktig fråga. Det är viktigt att få en land-för-land-rapportering på plats, men det ska inte ske på fel sätt. Även Centerpartiet ställer sig därför bakom linjen att det inte är på det här sättet som det ska genomföras. Det kräver en enhällighet, och det är viktigt att vi håller i den. Snarare är det så att det måste finnas ett regelverk på en internationell nivå för att få det här att fungera väldigt väl. Vi ser alltså att det är oerhört viktigt att få det på plats på något sätt, men det ska inte ske på fel sätt.

Jag har förstått det som att det eventuellt kommer att bli bakslag – att en blockerande minoritet har kommit under den magiska gränsen, eftersom det finns något land som har ändrat ståndpunkt. Frågan är vad plan B i så fall kommer att vara; Jessika Roswall var inne på ett alternativ där. Jag frågar därför statssekreteraren: Vad är plan B om det skulle bli förlust i den här delen?

Anf. 133 TINA ACKETOFT (L):

Herr ordförande! Även jag ska göra processen kort, och jag kan egentligen bara instämma i det som Annika Qarlssoon nu sa. Liberalerna tycker också att detta är en otroligt viktig fråga. Vi behöver få transparens. Just ur ett konkurrenshänseende är det otroligt viktigt. Men det måste ske på rätt sätt.

Bifall till Annika Qarlssoons yrkande, skulle jag vilja säga för att göra det kort så att vi snart kan släppa ut ordföranden!

Anf. 134 ORDFÖRANDEN:

Tack, Tina Acketoft, för det! Vi vill nog alla komma ut härifrån så småningom. EU-nämndens arbete är dock så viktigt, så vi gör det med glädje och höga knäupdragningar!

Anf. 135 Statssekreterare FREDRIK OLOVSSON:

Jag är ju lite piggare, så jag kan ta lite fler snabba knäupdragningar.

Det är klart att arbetet mot skatteflykt och skatteundandragande är en grundläggande och en väldigt prioriterad fråga för regeringen, och eftersom skatteflykten i många delar också är ett globalt fenomen och problem är också internationella lösningar ofta en förutsättning för att stoppa den.

Här har dessutom väldigt mycket hänt på det internationella området under de senaste åren. Det finns redan i dag en skyldighet för stora multinationella koncerner att lämna land-för-land-rapporter om skatt, som sedan utbyts mellan skattemyndigheter i länder såväl inom som utanför EU. Det här är ett resultat av det arbete som har skett i OECD och G20 med att bekämpa skattebaserosion och flyttning av vinsten mellan länder – det som man brukar kalla för BEPS. Det här har också kunnat ske under enhällighet.

Sedan är det förstås svårt att se det här förslaget från kommissionen som en isolerad företeelse. Kommissionen har ju en tydlig agenda: Man vill övergå till det ordinarie lagstiftningsförfarandet på skatteområdet, och det innebär kvalificerad majoritet och inte enhällighet. Vår inställning kvarstår: Regeringen stöder inte en sådan övergång.

Vi tackar så mycket för det stöd vi får i dag och kommer förstås att driva frågan också på rådet. När det sedan kommer tillbaka efter en trilog, om det skulle vara så att vi förlorar så att säga, får vi helt enkelt titta på frågan igen.

Anf. 136 ORDFÖRANDEN:

Därmed konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet.

Vi kommer in på punkten Övriga frågor. Är det någonting som statssekreterare Nilsson önskar kommentera?

Anf. 137 Statssekreterare KRISTER NILSSON:

Med tanke på mötets längd och ambitionen att avrunda kan jag bara säga att det är jättepositivt att vi får den här rapporten från D9 plus-mötet om digitalisering. Det är ju ett initiativ som togs från svensk sida från början. Vi har nya mål för digitaliseringsarbetet inom EU och nya

regelverk, och vi ser fram emot att lyssna till rapporten från det möte vi hade i den kretsen – där vi naturligtvis också närvarade – och att rapporten också får en tydlig avsättning i hela EU-kretsen.

Jag förlänger inte detta, utan jag bara konstaterar att det här är en positiv övrig punkt på dagordningen.

2020/21:27
19 februari

Anf. 138 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen och tackar statssekreterare Nilsson för närvaron vid dagens sammanträde. Trevlig helg!

Anf. 139 Statssekreterare KRISTER NILSSON:

Trevlig helg!

Innehållsförteckning

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Utrikes frågor

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Utrikesminister ANN LINDE (S)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Utrikesminister ANN LINDE (S)	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 7 Utrikesminister ANN LINDE (S)	4
Anf. 8 HANS ROTHENBERG (M).....	6
Anf. 9 ROBERT HALEF (KD).....	6
Anf. 10 KERSTIN LUNDGREN (C).....	6
Anf. 11 JENS HOLM (V)	7
Anf. 12 LUDVIG ASPLING (SD).....	7
Anf. 13 FREDRIK MALM (L)	7
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 15 Utrikesminister ANN LINDE (S)	8
Anf. 16 KERSTIN LUNDGREN (C).....	9
Anf. 17 HANS ROTHENBERG (M).....	10
Anf. 18 ROBERT HALEF (KD).....	11
Anf. 19 FREDRIK MALM (L)	11
Anf. 20 JENS HOLM (V)	11
Anf. 21 OLLE THORELL (S).....	11
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S)	12
Anf. 25 HANS ROTHENBERG (M).....	12
Anf. 26 MARIA GARDFJELL (MP).....	13
Anf. 27 TINA ACKETOFT (L)	13
Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (C).....	13
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S)	14
Anf. 32 MARKUS WIECHEL (SD).....	14
Anf. 33 ROBERT HALEF (KD).....	14
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S)	14
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 37 HANS ROTHENBERG (M).....	15
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 39 HANS ROTHENBERG (M).....	15
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 41 HANS ROTHENBERG (M).....	15
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 43 Utrikesminister ANN LINDE (S)	15
Anf. 44 JENS HOLM (V)	16

Anf. 45 HANS ROTHENBERG (M).....	16
Anf. 46 Utrikesminister ANN LINDE (S)	16
Anf. 47 HANS ROTHENBERG (M).....	16
Anf. 48 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 49 Utrikesminister ANN LINDE (S)	17
Anf. 50 KERSTIN LUNDGREN (C).....	17
Anf. 51 HANS ROTHENBERG (M).....	18
Anf. 52 TINA ACKETOFT (L)	18
Anf. 53 Utrikesminister ANN LINDE (S)	18
Anf. 54 KERSTIN LUNDGREN (C).....	19
Anf. 55 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 56 Utrikesminister ANN LINDE (S)	19
Anf. 57 ORDFÖRANDEN.....	19

§ 3 Allmänna frågor

.....	20
Anf. 58 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 59 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON.....	20
Anf. 60 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 61 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON.....	21
Anf. 62 JESSIKA ROSWALL (M).....	21
Anf. 63 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON.....	22
Anf. 64 ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 65 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON.....	22
Anf. 66 JENS HOLM (V)	23
Anf. 67 ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 68 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON.....	23
Anf. 69 ERIK OTTOSON (M).....	24
Anf. 70 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 71 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON.....	24
Anf. 72 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 73 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON.....	24
Anf. 74 ANNIKA QARLSSON (C).....	25
Anf. 75 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON.....	26
Anf. 76 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 77 Statssekreterare PAULA CARVALHO OLOVSSON.....	26
Anf. 78 ORDFÖRANDEN.....	26

§ 4 Jordbruk och fiske

.....	27
Anf. 79 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 80 Statssekreterare PER CALLENBERG.....	27
Anf. 81 ORDFÖRANDEN.....	27

Anf. 82 Statssekreterare PER CALLENBERG	27
Anf. 83 ORDFÖRANDEN	28
Anf. 84 JOHN WIDEGREN (M)	28
Anf. 85 JENS HOLM (V)	29
Anf. 86 Statssekreterare PER CALLENBERG	29
Anf. 87 ORDFÖRANDEN	29
Anf. 88 Statssekreterare PER CALLENBERG	29
Anf. 89 ORDFÖRANDEN	30
§ 5 Konkurrenskraft – forskning	31
Anf. 90 ORDFÖRANDEN	31
Anf. 91 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	31
Anf. 92 ORDFÖRANDEN	31
Anf. 93 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	31
Anf. 94 ORDFÖRANDEN	32
Anf. 95 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	32
Anf. 96 ORDFÖRANDEN	32
Anf. 97 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	32
Anf. 98 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	32
Anf. 99 ORDFÖRANDEN	32
Anf. 100 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	33
Anf. 101 ORDFÖRANDEN	33
Anf. 102 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	33
Anf. 103 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	33
Anf. 104 ORDFÖRANDEN	33
Anf. 105 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	33
§ 6 Konkurrenskraft – inre marknad och industri	34
Anf. 106 ORDFÖRANDEN	34
Anf. 107 Statssekreterare KRISTER NILSSON	34
Anf. 108 ORDFÖRANDEN	34
Anf. 109 Statssekreterare KRISTER NILSSON	34
Anf. 110 ORDFÖRANDEN	35
Anf. 111 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	35
Anf. 112 ANNIKA QARLSSON (C)	35
Anf. 113 LOTTA OLSSON (M)	36
Anf. 114 JENS HOLM (V)	36
Anf. 115 Statssekreterare KRISTER NILSSON	37
Anf. 116 JENS HOLM (V)	37
Anf. 117 Statssekreterare KRISTER NILSSON	38
Anf. 118 ORDFÖRANDEN	38
Anf. 119 Statssekreterare KRISTER NILSSON	38
Anf. 120 ANGELICA LUNDBERG (SD)	39
Anf. 121 Statssekreterare KRISTER NILSSON	39
Anf. 122 Kanslirådet MARITA AXELSSON	39
Anf. 123 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS	39
Anf. 124 Kanslirådet MARITA AXELSSON	39
Anf. 125 ORDFÖRANDEN	39
Anf. 126 Statssekreterare KRISTER NILSSON	39

Anf. 127	Statssekreterare FREDRIK OLOVSSON	39	2020/21:27
Anf. 128	JESSIKA ROSWALL (M).....	40	19 februari
Anf. 129	JENS HOLM (V)	40	
Anf. 130	AMANDA PALMSTIERNA (MP)	41	
Anf. 131	ERIC WESTROTH (SD)	41	
Anf. 132	ANNIKA QARLSSON (C).....	41	
Anf. 133	TINA ACKETOFT (L)	42	
Anf. 134	ORDFÖRANDEN.....	42	
Anf. 135	Statssekreterare FREDRIK OLOVSSON	42	
Anf. 136	ORDFÖRANDEN.....	42	
Anf. 137	Statssekreterare KRISTER NILSSON	43	
Anf. 138	ORDFÖRANDEN.....	43	
Anf. 139	Statssekreterare KRISTER NILSSON	43	